

The entire vocabulary of religion is composed of metaphors, tho' we have long since ceased to realise that fact.

—Max Muller.

OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903.

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 9 —Vol. LVI.

Friday, 7th March, 1958

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: FOUR PENCE

THINGS THEY LIKE TO READ ABOUT IN GHANA

By DANIEL BEHRMAN

A SERIES of nine booklets explaining just about everything from how to avoid malaria to how to build a canoe is proving to be a best-seller in the new African nation of Ghana.

These booklets have been produced by the Ghana Vernacular Literature Bureau in Accra with the help of two Americans, Edwin L. Read, Jr., of Lake Bluff, Illinois, and Miss W. Griffin of Westborough, Mass., who were sent to Ghana by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization under the United Nations technical assistance programme.

Mr. Read, who previously ran a publishing firm at Lake Bluff, is serving as

director of the Vernacular Literature Bureau, while Miss Griffin acts as its managing editor. The story of the booklets was told at Unesco House in Paris by Miss Griffin while on leave from her assignment.

Old Hand

Miss Griffin is an old hand at Unesco technical assistance missions, and an even older one at writing for people who have just learned how to read. Her first job along these lines

was to help in the "Private Pete" series, developed during the Second World War by the United States Army for soldiers below par in reading ability. Then Unesco sent her successively to Haiti, India, Jamaica and Egypt before her present mission to Ghana.

Ghana writers produced the booklets with the help of Miss Griffin. In some cases, they had to go out on location, notably for the story of canoe-building. This meant a trip sixty miles from Accra to Akwatia, a gold-mining town, and then a trek of five miles into the jungle to interview a canoe-builder, Kojo Gyan.

In Forest

"There was no other way of doing it," Miss Griffin recalled. "They build the canoes in the middle of the forest right where they fell their trees—because it is easier to transport a hollowed-out canoe than a tree-trunk."

Other assignments have taken her to see how salt is made, and to follow a Ghanaian policeman on his daily rounds. This last booklet, "Constable Koampã," is written for the new nation's policeman and it is the only one of the series in English. The others have been produced in one or more of the seven different languages used in Ghana.

These vernacular languages are also used in writing half a dozen newspapers put out by the Literature Bureau every two weeks and which fan out across the country with a total circulation of 100,000.

Maame Lorries

One of the editors' main sources of news, reported Griffin, are the "maame" which cover Ghana with a transportation network for passengers and cargo. Their name, incidentally, is an extremely logical one: mummies carry children on their backs and the "maame lorries" carry people.

Whenever one of these buses pulls into Accra with its passengers, the editors meet it to glean local news items for their columns.

Another popular feature of these papers is a strip cartoon story appearing in every issue, which borrows some of the techniques of the comic strip but chooses words designed to improve readers' vocabularies.

—UNESCO

EGYPT HAS OWN "VOICE OF AFRICA"

FOLLOWING the recent Afro-Asian conference in Cairo the Egyptian propaganda in Africa is developing a new intensity.

The broadcast to the Muslim fringes of north and east Africa is now under the name of "The Voice of Free Africa." "The strength of the signals has also been increased.

It is believed that a 70-

kilowatt station is being used. Broadcasts are now heard in the Belgian Congo, and also in West Africa.

In addition to Britain the United States Government is being attacked as a Colonial Oppressor. The new name for her is Colonialists's Banker. France is being abused for her policy in Algeria. More serious brickbats are for Britain.—"Kenya Daily Mail,"

Fountain Of Wisdom

I believe that soon as our religion becomes truly unselfish, the enormous interest in speculations as to the future existence of the individual will die out.

—Beatrice Webb,

OPINION

FRIDAY, 7TH MARCH, 1958

Crisis In The ANC

PRESS reports from both the Cape and the Transvaal last week revealed that the African National Congress is in the grip of a first-class crisis whose outcome will have a profound effect on the relations between the African people and the other sections of the nation.

The present explosion was sparked off indirectly by the release of the top executives of the ANC from the treason trials. The main challengers are the Africanists—who are members of the ANC with strong nationalist sympathies. While the treason trials were on with the top men of the ANC involved, they felt obliged to remain on the defensive. But now, they feel, is the time to attack.

Although Press propaganda has tended to suggest that one issue at stake is racialism, the crisis is basically a rejection of the Congress Movement and much that it stands for. It is not likely to be settled soon. If past precedents are any guide it would not be surprising if it drags on for another year or two before the issues become crystalised once more.

In the meantime it would be wisdom for all interested not to rush to pass judgment on the situation and to allow the ANC to sort out its differences.

Welcome To "Contact"

FOR a long time the segregationists, have had the advantage of a powerful Press in their making race the main determinant of a people's destiny. This led to a flow of ideas in one direction and crippled the struggle to extend the area of liberty in the life of the nation. The appearance of the fortnightly CONTACT, which we welcome very warmly, will start to reverse this process.

CONTACT has set itself the goal of presenting to the world South Africa as she is—as a mixed nation; of showing that within the country itself there is a powerful movement of ideas and people against race oppression.

Its greatest value, however, is that it might provide a free platform for the exchange of constructive ideas and in that way enable increasing numbers of our mixed nation to come nearer actual realities and of course, agreement on ultimate objectives.

We commend it very strongly to our readers.

Press Review

Why Not Share Our Schools With Non-Europeans?

SIR,—I cannot understand it. Perhaps I am a little peculiar, but I think that Archbishop de Blank is working along the right lines.

I am a European (not that I have ever seen Europe) born, bred and educated in the Union. I am 33, an executive of a company and earning close to £2,000 a year. So I am no imported agitator interfering with domestic affairs; no scatterbrained 'one-week-only visitor from Cloud-Cuckooland—just a pure-bred, second generation South African.

I am writing to you because I am a little ashamed—not too much because I personally am not affected—of my fellow South Africans.

I think we should all be educated under the same roof. After all we are all people, all on this earth for one thing. What does it matter if that person is Black, or speaks another language or worships in another Church?

Every person has to be educated and his religion or colour of skin does not alter that—and we are short enough of teachers to triplicate our services. Why spread our teachers around so that mother tongues can be wagged?

It is my money the country is spending anyway, and yours—so why waste it?

A Shudder

I can feel you shuddering—just like everybody else when I air this opinion—you feel that unwashed Natives will sit next to your child at school or your sister will marry a Black man.

There are a lot of people I would not like my sister to marry and their skins are not black.

Granted there are more unwashed Natives than Whites, Surely this is a matter of education and facilities? Do not tell me that he cannot be educated to it. Would you have brushed your teeth if your folks had not kept behind you?

It is typical of the human races: Do not trust him, he worships in this Church; do not treat a Native nicely, they are all bad; all Frenchmen are lovers, all Scotsmen are miserly, and so on.

Talk about the ignorant Native, We are all just as bad.

I would like to reform but my voice would be alone. Anyway I am doubtless going to be accused of some form or other of -ism, when nothing could be further from the truth. I am just a plain simple person who hates to see other people trodden on.

But then I have not stood out in the sun long enough—or have I?

From letter in "The Star."

10 Prominent Citizens Appeal For Change In Durban Group Areas

THE Durban City Council has been invited to give "clear and indisputable proof of its desire to right past wrongs, to afford justice to all and to discharge its obligations to all sections of the community on the question of the city's race zoning plans."

Ten prominent Durban people, including an Archbishop, a university professor and an M.P., said in a joint statement that they welcomed the City Council's Indian Advisory Committee's recent "realistic recommendation" to re-assess certain of its group areas proposals in consultation with leading Indian opinion.

The statement adds: "As citizens of Durban we consider that many of the proposals made by the Council to the Group Areas Board in 1953 were neither reasonable or equitable in that almost the entire burden of sacri-

fice falls upon the non-White population, in particular the Indian community."

"On the Council's own estimate based on the population figures of 1951, the Council's recommendations to the board involve the ultimate uprooting and displacement of 3,196 Europeans, 6,253 Coloureds, 62,900 Indians and 62,500 Africans.

"We urge the Council readily to agree to the recommendations of the Indian Advisory Committee and avail itself of the opportunity of reviewing and amending its original zoning proposals."

The statement was signed by Dr. Killie Campbell, Mr. Roy Fenhalls, Mr. D. G. Fanning, Mr. W. V. Grimwood, Archbishop Denis Hurley, Prof. Hansi Pellak, Mr. Marjorie Scott, Mr. L. B. Siedle, Archdeacon E. Wade, and Mr. T. O. Williams, M.P.—Sapa.

Comment On Men And Events

And Now Mr. Christopher Gell. . .

By JORDAN K. NGUBANE

MR. CHRISTOPHER GELL has quite rightly built himself a name with his courageous comments on South Africa's race problem. If I did not always find myself in agreement with him I nevertheless had the profoundest respect and admiration for his objectivity in a complex situation; for his logic and calm analysis even when the agitational approach would not have been without justification; for his emotional balance, reverence for facts and sense of responsibility.

His letter, protesting against what he regards as my cowardly attack on people who cannot answer for themselves shocked me not because I did not expect him to attack where he disagreed but because I never imagined he could sink to personalities in the way he did.

If his facts were right, there would possibly have been extenuating circumstances. His outburst could at least have been the expression of righteous if unbalanced indignation. I could have ignored even the courtier's arrogance which takes offence at the very idea that people can imagine the emperor naked.

But then his letter in "Opinion" of February 21 is such a mixture of half-truths, political malice and political blackmail that I feel constrained to deflate him a little.

Let me start with the threat implied in that bit about possible contempt of court. It is quite true that certain aspects of the Freedom Charter are *sub judice*. But Mr. Gell will agree with me that I am not the one who has kept the Freedom Charter on the political platform. "New Age" in its latest issue—I am taking it at random—(February 27) publishes a cartoon with the Freedom Charter on its centre page in which nobody can mistake the motive expressed there. On page 5 of the same issue, "New Age" reports: "Mr. Byleveld's election plan is based upon the principles of the Freedom Charter, adopted at the Congress of the People in 1955 and the ten sections of the Charter are featured prominently in the manifesto..."

Under the caption 'Treason Candidate For Coloured Seat' "New Age" of January 30 quotes a SACPO statement as saying: "The Freedom Charter, which is the accepted programme of our organisation, will serve as Piet Byleveld's election manifesto..."

This is what I should like to know from Mr. Gell: What gives "New Age," SACPO and Mr. Piet van Byleveld the freedom to make propaganda for the

Freedom Charter and which automatically denies me the right to contradict them?

I have absolutely no desire to give Swart more ammunition even against the Left, with whom I disagree very strongly, nor to show contempt of Court. But I feel Mr. Gell is either deliberately unfair or unconsciously resorts to political blackmail where he sees virtue in other people discussing the Freedom Charter and makes threats when I comment on such propaganda.

Then he attacks me for making "unsubstantiated allegations" against the ANC. I am surprised at the way he reasons here. I am certain Mr. Gell knows that one of the Africanist objections to the present policy of the ANC is that it is pledged to a Freedom Charter which is too darkly pink for their liking. And just how firmly convinced they are about this is shown by the crisis in which the ANC is involved at the moment. The events in Johannesburg and Capetown just the other week substantiate a lot of what I have written in the past about the ANC. And worse is still to happen. I am certain Mr. Gell knows all this, perhaps better than I do.

Mr. Gell shows his prejudiced approach when he says I attack people who cannot answer for themselves. It so happens that the issues I raised in the article which roused his ire were not new. I had raised them on several occasions in the past. Sometimes they were answered; sometimes they were not. But not so very long ago Mr. Lionel Forman, one of the treason suspects, wrote to reply to some of my remarks in "Opinion" itself.

And then, the old bugbear about my associations with the Liberal Party. It is of the greatest significance that he singles it out and leaves quite a number of other organisations which I had included in the category of those which would be free to co-operate with a non-Charter ANC—among others the Churches. I am aware that very many people right on top in the ANC and some of their friends

like Mr. Gell, are hostile to my membership of the Liberal Party and take every opportunity to press me out of it. I have no intention to oblige them. I am proud to belong to a Party which allows me the freedom to think for myself. At the same time I must make the point once more that in all my writings I do not express the viewpoint of the Liberal Party. I alone am responsible for my views. To use

my differences with the Left, which date to years before the Liberal Party came into being, to beat the Liberal Party is a tactic which a writer of Mr. Gell's calibre and perspicacity should certainly be above.

As for the "foolishness" of my "aberrations" the best I can say is that Mr. Gell should watch events in the ANC within the next twenty-four months. Then he will swallow his words.

Indian Press Attache Insulted In Salisbury Hotel

REPLYING to a complaint by Mr. P. J. Rao (Press Attache in the Office of the Commissioner for India in Salisbury) that he had been ejected from a European-owned hotel where he went to have tea, a director of the hotel stated that it was he who had asked Mr. Rao to leave.

The director—who is also the hotel manager—said that he did not see Mr. Rao enter the hotel but saw him seated and told a waiter to ask him to leave.

Approached Him

Mr. Rao then approached him and said he was from the Indian Commissioner's office. He stated that the information was irrelevant and asked Mr. Rao to leave.

In a statement Mr. Rao said that he went with his wife, two children and another member of the Indian Commission for a picnic near the Maszoe Dam, about 35 miles from Salisbury.

Went For Tea

Shortly after 5 p.m. they went to a nearby hotel for tea. The

verandah of the hotel was full, so they went into the hall, where there were some chairs and tables, and ordered tea.

Just as Mrs. Rao was about to pour the tea, the manager walked up to their table, and asked them to leave at once.

Mr. Rao told the manager that he was a diplomatic officer in the Indian Commission, but the manager replied: "I don't care who you are, and I want no arguments. The right of admission is reserved here, and you must clear out at once."

Mr. Rao and his family thereupon left the hotel.

"I feel very insulted about this incident, which I have reported to my Government," said Mr. Rao.—Sapa.

Letter To The Editor

Better Wages

SIR,—There is so much talk about the Rand and Native robberies that there seems nothing else to talk about.

Demands to increase the police force, hang the armed robbers, have been made by many people among whom are M.P.'s. And yet everyday we read about more and more of pay-roll snatchers.

But why should all this happen?

For nine years I have lived in the slums and for nine years I have seen families broken through lack of means of subsistence, arrests for beer brewing, and disease. Beer-brewing becomes a necessity in the slums because the money obtained from selling it helps to subsidise the little money Africans get in the way of wages. But when it be-

comes impossible to obtain money in this way, and in selling such commodities as eker, meal, vegetable etc., how can Africans maintain themselves?

The younger generation has no patience to wait and starve to death. They resort to the only one thing possible: Get the money from those who have it, and the result are our pay-roll snatchers!

Having observed the Africans at close quarters, I have come to realise that those who are in better paid jobs have no inclination to become robbers.

To me that means if only all Africans received better wages much would have been done to combat pay-roll snatchers.

Why not give the Africans better wages and see the results?

LEON PHAKATHI

Tributes To Maulana Azad

New Delhi, Feb. 27.

THE Pakistan President, General Iskander Mirza has in a message to Dr. Rajendra Prasad expressed regret on the death of Maulana Azad. He said Maulana Azad battled for his country's freedom almost throughout his life. He was an Islamic writer who had few rivals and as a gentleman Maulana Azad was supreme.

In another message, the President of the Democratic Republic of Viet Nam, Dr. Ho Chi Minh said in Maulana Azad's death the Indian Government and people have lost a great patriot and one of India's ablest sons who had devoted his whole life to the struggle for the country's independence and to build up a strong India.

Prime Minister Nehru has also received many messages of condolence, among these from the President of the Indonesian Republic, the Prime Ministers of Britain, Ceylon, Burma, New Zealand and Afghanistan, Foreign Ministers of France, Germany, Austria, Education Ministers of Egypt and Hungary, Mr. Shukri Kuwaly of Syria and the Maharaja of Sikkim.

Turkey

The President of the Indo Turkish Cultural Association in a statement in Ankara has said: "In the Maulana's death the association has lost a protector and Turkey a real friend."

Newspapers in a number of countries paid tributes to his memory.

The leading journalist of Istanbul and a former colleague

of Kemal Ataturk Mir Yalzan, Editor of "Vatan" said: "The death of a great Muslim scholar like Azad will bring great sorrow not only in India but in the whole world, especially Turkey. A leader like Maulana Azad is hard to replace."

Djakarta's leading nationalist daily "Merdeka" in an editorial paid tribute to Maulana Azad not only as a great Indian Muslim but an Asian of rare scholastic abilities. The editorial stated: "Azad was not only a devoted believer but was a noted scholar of Islamic teachings and was well versed in the essence of Quranic teachings and Hadis. He was a nationalist of rare calibre and a fighter for India's freedom who pursued his mission without any discrimination of race, caste, birth and religion."

Forefront

The "Ceylon Daily News" wrote: "Together with Gandhiji, Patel, Nehru and Jinnah, he was in the forefront of the struggle for national emancipation and by his sagacity and integrity exercised a great influence on the course of events that led to the ultimate attainment of national freedom in 1947."

would leave no escape from disaster and threatens all we hold dear.

Women demand an end to the nuclear tests, and end to the cold war and they are eager to see a settlement of all outstanding problems by negotiation. It is the will of the overwhelming majority of people to see peace and peaceful co-existence, understanding and friendship among the nations: progress and happiness, not war and destruction.

On March 8th, women will strengthen their friendship and their actions in solidarity with the courageous women who are struggling for freedom and national independence. They will redouble their efforts in the worldwide demand to free those imprisoned and condemned to death. They will especially insist that the life of the young Algerian heroine, Djamilia Bouhired, be saved.

On March 8th, the traditional day of struggle for their rights, women will gather in demonstrations, meetings and celebrations to rejoice in their achievement and to reaffirm their determination to win full rights as mothers, workers and citizens. They will raise more

strongly than ever the demand for equality at work, at home and in society, for equal pay for equal work, for the right to education and qualification, for the protection of motherhood as a responsibility of society. Women will also demand that armaments be cut and that the funds be used to increase social insurance and the welfare of their families.

The W.I.D.F. calls upon the women of the world to make International Women's Day, 1958, a focal point in the activities in preparation for its Fourth Congress, to be held in Vienna, Austria, from June 1st to 5th, 1958. The Congress will be a gathering of women from every part of the world of all opinions and beliefs, representing hundreds of millions of women. It will express the friendship and solidarity of the women of the world and will be an important contribution which will help to strengthen, unite and bring into action greater numbers of women for their rights, for the happiness of their children and for world peace.

A Message For Women's Day

ON the occasion of International Women's Day, March 8th, 1958, the Women's International Democratic Federation greets the women of the world and the women's organisations, and extends its best wishes for your happiness and for peace.

We greet women everywhere who are playing an important role in the great struggles for freedom and peace in greater numbers than ever and who are making outstanding contributions to the political, economic, social and cultural life of society.

We greet the peoples of the world who, with confidence and determination, are fighting for peace. We greet the inspiring growth and resurgence of the national independence of the

peoples of Asia and Africa. The Conference currently held in Cairo representing two-thirds of the world's population clearly and proudly dedicated itself to peaceful co-existence and made a mighty contribution for the preservation of peace.

We rejoice with you in the imposing new achievements in science and technology which have opened a new era for progress, for the creation of a bright new world for our children.

But Peace must be safeguarded to enable humanity to realize the full benefits of new age. Vigilance and great effort are the needs of the hour for, as long as H.bombs continue to be tested, stockpiled and stationed on atomic bases, world peace is in danger. Puch-button war

India Marches On

Just Arrived

Direct From India

Latest News

My Magazine Of India	...	...	...	1/6
Illustrated Weekly Of India	...	...	...	2/2
Film World Today	...	...	...	2/9
Great Men Of India	...	...	...	2/9
Great Saints Of India	...	...	...	2/9
March Of India	...	...	...	4/9
India Annual Review 1956	...	...	...	5/6
Filmie Dhunig Na Samachar—Special Issues	...	...	...	6/6
Heroines Of India	...	...	...	4/9
Simple History Of India	...	...	...	4/9
India Then And Now	...	...	...	4/9
Stories Of Our Land—2 volumes	...	...	...	5/6
Ramayan For Boys And Girls	...	...	...	1/7
Famous Princess Of Islam	...	...	...	2/-
Muslims Of India	...	...	...	2/6
Panchangs In Hindi—1958/9	...	...	...	3/-
Roopchand's Festival Calendar	...	...	...	1/7

D. ROOPANAND BROS.

MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

Phone 20707.

P.O. Box 2524

85 VICTORIA STREET,

DURBAN.

Commercial Job-Reservation?

VERY few people seem yet to have understood the tremendously wide scope of the Group Areas proclamations in the Government Gazette Extraordinary of November 1, 1957. They

By
C. W. M. GELL

affect trading licences, the employment of domestic servants, the operation of cinemas, restaurants, tea-rooms, eating houses and clubs. This article is, however, confined to these proclamations interfering with an employer's right to employ whom he will.

It will be recalled that an effort was made in this direction on October 14, 1955. The attempt was abortive because the regulations then proclaimed were *ultra vires* on a technical ground and the definition of "occupation" (as "habitual physical presence") for the purposes of the Group Areas Act was insufficiently comprehensive to bear the interpretation on which the Government and the Group Areas Act was insufficiently comprehensive to bear the interpretation which the Government and the Group Areas Board desired.

Nevertheless a senior official of the Board in Port Elizabeth made a very significant statement of policy which has never been contradicted and which is, in fact, reinforced by recent events. He said:

"The (1955) regulations are designed to give the Board control over the mixing of the race groups in business. Once Group Areas are finally proclaimed, these regulations will no longer be necessary. But in the meantime the Board must have some control over the racial complexion of business premises... If an employer can show that there is good ground why he should engage members of a race group other than his own, he may be granted a permit... The ultimate aim of the Act is that people should live and work among those of their own group."

The idea that people should work only among their own group had never been put forward before, except in so far as it was intended to move all Indian shops into the Indian group areas and thus throttle their trade with other communities. But the 1955 regulations were clearly designed to introduce into commerce through the Group Areas Act the equivalent of in-

dustrial job-reservation under the Industrial Conciliation Act.

One reason for this was given by Mr. de Vos Hugo at a press interview on November 2, 1955, when he referred to "camouflage business established with the aid of employees whose occupation was exempted (i.e. Whites) for the benefit of persons (i.e. Indians) whose occupation was not permitted." But the recent 1957 proclamations have—one must assume, intentionally—gone much further than merely "copping with this mischief."

A new definition of "occupation" has now been written into the Group Areas Act which equates it with *mere physical presence on land or premises for a period of time*. This may be as short as a cinema show (i.e. 2-3 hours). Now very explicit regulations have been gazetted on November 1, 1957, controlling employees in business establishments in proclaimed group areas (proclamation No. 329 of November 1), specified areas (No. 336) and controlled areas (No. 337).

In proclaimed group areas, Section 23 of the consolidated Group Areas Act 1957 hereafter called the Act) prohibits the "occupation" (in the disturbingly comprehensive sense now defined in the Act) of land or premises by all "disqualified persons" (i.e. those of other race groups) except under permit. The only statutory exemptions in the Act are employees of the Government or statutory bodies, *bona fide* visitors to a hotel for not more than 90 days, patients or inmates of hospitals, asylums, prisons, work colonies etc., and domestic servants working for Europeans only. To this list of exemptions proclamation 329 adds certain other categories of minor importance and *bona fide* employees of persons or companies conducting trade or business, provided that the employer and the owner of the business belong to the same race group (i.e. White and White, Indian and Indian etc.) This proviso, which is common to the specified (336) and controlled 337 areas, eliminates "camouflage business."

But there are two more, highly important provisos to 329. The second of these excludes all white employees from working in any commercial business in a non white Group Area, except under permit. Here Dr. Donges and Senator de Klerk are probably thinking primarily of the 104 Whites (64 of them women) who were discovered in the employment of Indians after an expensive all-Union investiga-

tion. Some of these certainly are employed in Indian-owned factories, however; and factories (together with farms, hotels, restaurants, garages, engineering, building, mines, sports clubs etc.) are excluded from the present regulations—no doubt because factories, at least, will be "controlled" under the Industrial Conciliation Act. As banks, building societies, insurance businesses and funeral undertakings are also excluded, investors in Volkkas, Saambou, Sanlam and Avbob can relax. They may employ whatever race groups they please.

The first of the two extra provisos in 329 is, however, the most sinister. It excludes from the exemption of 329 all persons employed as "chargehands, executive, professional, technical or administrative employees, managers or supervisors." That is to say, any person in those categories of employment will, if he belongs to a group different from that for which the group area is proclaimed, only be allowed to work under permit. And if (as the P.E. official said in 1955) "the ultimate aim of the Act is that people should work among those of their own group," this has far-reaching implications. It must be added that quite a number of minor clerical and semi-skilled posts, which were included in the 1955 regulations, have been dropped from the 1957 ones. But there is nothing to prevent them or any other categories being added by a further regulation whenever it suits the Government. Die Transvaler has long been asking for the exclusion of African chauffeurs, typists, clerks etc. from the "white areas."

However, proclaimed group areas are still very few and far between. Nor do they come into force for at least a year after proclamation nor even then if (as in the parts of Johannesburg so far proclaimed) the validity of the proclamation is contested in litigation, which is likely to be protracted. Thus even a spate of new proclamations now as part of the Nationalists' pre-election tactics will not alter the fact that, for present purposes, the regulations (326) governing the specified (mostly urban) areas are of most immediate concern.

The differences in the regulations for 329 (proclaimed areas) and 336 (specified areas) are marked.

In the first place specified areas fall under Section 15 of the Act which prohibits "occupation" by persons who were not lawfully in occupation on the specified date (1950 for the Transvaal and Natal, 1951 for the Cape) except under permit. The prohibition,

B-I Sailings Between East African Ports Karachi And Bombay

S.S. Kampala due 1st April 1958.

Sails for Bombay on 6th April 1958.

PASSAGE FARE TO KARACHI OR BOMBAY

First Class	single	without	food	£92-0-0
Second "	"	"	"	£60-15-0
Third "	"	"	"	£31-10-0

For further particulars apply to—

Shaik Himed & Sons
(Pty.) Ltd.

390 Pine Street, — Durban.
Telephone 20432, Tel. Add. "KARAMAT."

therefore, only applies where there has been a change in the race of the "occupiers" after the specified date. Businesses which employed persons of various races before then can continue to do so, until a group area comes into force and brings the premises under 329. But where a business was entirely Indian or Coloured and becomes white after the specified date, or vice-versa, or where a new business is established after the date, Section 15 operates. Regulations No. 336 now exempt all employees of persons or companies engaged in trade except those in the executive, professional, technical, supervisory categories listed in 329. The effect of this, according to officials of the Group Areas Board, is to bring the employment of persons of one race in these categories by employers of another race under what is called "permit control."

But, in fact, the wording of 336 does not support this construction. There is a curious difference in the wording of clause (2) (c), which applies to persons in trade, and clause (2) (d), which applies to companies in trade. But it appears to be a difference without a distinction. (2) (d) for the companies appears to do everything which the much longer and more verbose (2) (c) does for the individual traders.

No official of the Board has so far been able to explain the reason for the different wording, since the purpose of each sub-clause is said to be same.

But the wording of neither supports the Board's belief that the clauses only control employment of executives, technicians, managers etc. of a race different to the employer. On the contrary, the clauses clearly apply to all persons in these categories. The effect is that, if the racial occupation of the business has changed since the specified date, every person in these categories will require permits, even if they are whites working for whites, Indians working for Indians etc.

The interesting point is why such a complicated, time-wasting and paper-consuming regulation has been framed. There seem to be three possible explanations.

First, that it is an error in drafting, that in trying to "close certain loopholes" the Board has in fact stopped up a good deal more than it intended. This is far from impossible. It has happened before. The standard of drafting for the Act, its amendments and the regulations framed under it has been quite shocking. But since the Board had over two years to prepare these regulations, one is surely entitled to doubt that this is really the true explanation.

Secondly, it is conceivable that, wanting to apply these stringent restrictions to, say, Indians only, the Board has felt constrained to make them appear non-discriminatory by applying them to everyone. But since the discriminatory nature of 329 as concerns the exclusion of white employees from non-white areas is obvious for all to see, there is no particular reason for the Board suddenly to feel squeamish on this other similar point.

The true explanation probably lies between these two. The Board almost certainly does intend not merely to eliminate "camouflage" Indian businesses, it probably also intends (if the clauses are framed as meant) to prevent the expansion of existing Indian businesses. This it can now do, even within the jurisdiction of those few remaining municipalities which are willing to grant Indian traders or companies new licences by withholding permits from the managers, supervisors, etc. to run new branches of such businesses, even if they are themselves Indians and perhaps relatives of the original trader now grown up and looking for outlets for their enterprise. Thus the regulation can constitute a yet further inroad upon the authority of municipalities and yet a further denial of opportunities to Indians.

But in the process it has done two things the Board almost certainly did not intend. It requires white managers, supervisors, executives and technicians to get permits to work for white employers. A case in point (though there are many more in Natal where white businessmen have been buying up properties from Indians after the specified date) would be Lydenburg. There, thanks to the machinations of the late J. L. V. Liebenberg M.P., the Rent Board was abolished; and Messrs. Lydenburg Voorspoed Kooperasie Beperk and Kooperasie Handelsbuis Beperk evicted three Indian tenants in 1954. Now, although Group Areas for Lydenburg were proclaimed in the middle of last year, they do not come into force until four years after that (and not even then if litigation ensues). So that every superior employee of these two Afrikaans firms operating on these ex-Indian sites will have to ask the Group Areas Board for a permit to continue his work.

Secondly, since the regulations specifically prohibit the employment of persons in these superior categories except under permit, they for the first time implicitly legalise the employment of Whites in inferior capacities by non-Whites in all specified areas—i.e. throughout most of the urban areas of the Union today and for many years yet.

India's Largest Insurance Company At Your Service

The
New India Assurance
Company Limited

SOLE REPRESENTATIVE IN THE UNION OF SOUTH AFRICA

RUSTOMJEE JALBHAY RUSTOMJEE

140, Queen Street, DURBAN.

FOR SERVICE AND SECURITY
CONSULT US FOR
EVERY TYPE OF INSURANCE

P.O. Box 1610.

Residence: 111 Eleventh Avenue,
DURBAN.

Phones:
Office: 25845
Residence: 36413.

Negro Artist Finds Inspirations Of African Art

RECENTLY two young men met in Paris for an informal chat. They had many things to talk about for they have much in common. Both are artists, both have been studying abroad on Unesco fellowships, and both are of African descent.

For the one, it was his first trip to Africa; for the other, his first trip out of Africa:

John Biggers, an American Negro painter, has just spent six months in Ghana and Nigeria, while Felix Idubor, a sculptor from Nigeria, has taken a seven months' course in the United Kingdom, Belgium and France.

Born in 1928, in Benin City, in Western Nigeria, Idubor is entirely self-taught for he received very little formal education. He began carving at the age of 8 and was earning his living at this craft only four years later. He has held several exhibitions in Nigeria. His recent show at the Imperial Institute, while studying in London on his Unesco fellowship, was one of the most successful in recent years and was warmly praised by art critics of various countries.

Lecturer

John Biggers has taught in several universities in the United States before taking up his recent post as head of the Art Department at Texas Southern University, in Houston. He has always been deeply interested in African art and his trip to Ghana and Nigeria was in a sense a pilgrimage to the sources.

"Part of the reason why I wanted to go to West Africa," he said, "was to meet the people and see where this art sprang from; to know an art, you must know the people. I wanted to live with the people. And this great expressive quality that characterises African sculpture, you immediately see it in the people. The people have this spontaneous, free expression—in their walk, in their conversation.

"But also I was interested in seeing the relationship of the people in Africa and people of African descent in America. For example, the wonderful spontaneous feeling of group, of 'togetherness' which you get in small communities in America, in the South—the atmosphere of the crowd, of the market—of the exchange of goods, of fellowship (for the market is also a place where friends come together and talk)—this wonderful relationship, I felt the same in Nigeria and Ghana.

I even made the remark to some friends there: 'I feel like I'm at home, really.'

Motherly Type

"Also, thinking in terms of individuals, there is still a close relationship. In West Africa, the old women are called 'Mummy' or 'Mamma'. In America they are called 'Mammy'. This motherly type of woman, this guardian—one who cares for people, the family—this strong feeling of the mother—I witnessed this in Ghana and Nigeria. And it is a part of my own background in America. So to me African art now has become alive. It is not a thing that is set apart in a museum, that has influenced many of the Western artists such as Picasso and many others at the beginning of this century. It is not any longer a cold, aesthetic thing of great beauty, but now it is alive because I felt I have made a relationship with the people, with the spring from which it flows.

"It was also quite enlightening to me to know that basically this rich West African art is religious—art in this area springs from a religious impulse. In visiting the shrines of Ghana and Nigeria you might say we can see a parallel, for example, with the early Christian churches, where you had the shrines of different saints carved to represent religious figures. In Nigeria, I visited some shrines that had to do with the Orissa cult and there many figures are placed in the shrine. They were not worshipped in themselves, but were simple symbols. They represented a holy personage, it might have been an ancestor, who had made a great contribution to the social development of the people, but the figure simply symbolised the leader.

Origins Of African Art

"And I was able to clarify in my own mind the origins of African art. Its main roots are a very deep religious impulse. To me this was very important because when I now see the marvellous plastic form which characterises African sculpture, I feel I know why it has taken this form. Because to express spirit, we must deal with an

expressionistic art and not a realistic one."

Felix Idubor, as a Nigerian, fully supported Mr. Biggers' view. In the past, he said, most of the arts in Africa were inspired by the ancient secret cults like the "ju-ju", and depicted the godly spirits of dead fathers and mothers. The masks were carved mainly for the masquerades, for use when performing the harvest celebrations, but some bronze carvings were made for decoration.

"Until the last century," said Mr. Idubor, "wealthy people supported the artists in Africa. They bought works of art for their secret cults and to keep alive the memory of traditional heroes. Artists in African communities were kept fully busy, notably during the 16th and 17th centuries. They were honoured and respected by all. A man called Ezegebe was a great artist in Benin City in Western Nigeria. He was famous in his day as a great ivory-carver and his work played a major part in Benin arts. Then there was Igue-Igha who was noted for his skill as a great brass-smith in Ife. Through his talent in brasswork he was invited to Benin by King Oguala to teach the art of brass casting in Benin City."

Western Influence

Asked whether he found himself influenced by the impact of Western art during his course at the Royal College of Art in

London, Felix Idubor said that he hoped he had not been influenced too greatly.

"From my experience," he said, "it is tremendously valuable for artists to come from Africa to study the art of the West; but there is one reservation which I have personally. I hope that African artists coming to Europe to study in the future will not be overwhelmed and lose their own traditional forms and inspirations.

"The Unesco fellowship has given me the opportunity of doing two very important things: to learn new methods and techniques which I can take back to Africa and, secondly, to show people in Europe something of modern Western African art.

Before leaving Nigeria for London in April 1957, I told the Nigerian Government that it would be a great opportunity for me if I could arrange an exhibition in London so that I might show my work to the outside world. The Nigerian Government approved and consequently my 37 pieces of sculpture, finished, and unfinished, were shipped to me in London. To the collection which I brought from Africa I added some new pieces which were the result of my work at the Royal College of Art. Thus, I was able to exhibit, together with my African works, pieces produced in England, and I believe I have demonstrated that, however long I may stay in Europe, I will still retain the African technique and style in art.—UNESCO.

Phone 34-1349

P. O. Box 1549.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

Cable & Tel. Add. HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co. (Pty.) Ltd.

Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12/6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " " " "

Cash with order only.

P. O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Federal Commentary

From Our Bulawayo Correspondent

TWO members of the United Federal Party were told they weren't wanted in the Embassy—one of Salisbury's swank restaurants—last week. The reason? They have black skins.

This was just another colour bar incident, of course.

But what makes this one even more despicable than usual is that the Africans are first-rate journalists who at the time were on assignment for their papers.

The journalists were Mr. Lawrence Vambe, chief editor of African Newspapers Ltd. (Salisbury) and Mr. Nathan Shamuyarira, his assistant:

They were invited to the Embassy Restaurant by representatives of an international firm of anti-biotics producers.

Mr. Shamuyarira arrived first. He was chatting to his hosts when the manager asked him to leave.

Apparently a group of what the manager termed "real white Rhodesians, who spend plenty of money here" had told the manager they objected to Africans using the restaurant.

They threatened that if the African (Mr. Shamuyarira) was not ordered to leave immediately, they would take their custom elsewhere.

The manager complied with their wishes and ordered Mr. Shamuyarira to leave the premises:

Meanwhile, Mr. Vambe—who recently returned from Am-

erica where he was a guest of the United States Government—arrived at the restaurant:

He was informed by the receptionist that he must not go inside.

Later, the manager explained to him about the protest by his white patrons.

On the telephone, Mr. Vambe told me that he and Mr. Shamuyarira had a mission in life.

It was to try to persuade Africans that "peaceful co-operation and understanding" between the races in the Federation could eventually be achieved.

"How do you think we feel when we are treated in this way? What are we to tell our people?" asked Mr. Vambe:

Top salaries range over £2,000 a year in accountancy, costing, secretaryship, building societies, Municipal services and banking. WRITE for the FREE BOOK "The Direct Way to Success," from the SCHOOL OF ACCOUNTANCY-backed by 48 years of successful, educational service. P.O. Box 4592 (ZD) Johannesburg or P.O. Box 1865 (ZD) Durban.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg. Phone 33-1654.

S.A. Now Has Nearly 15 Million People

THE Union's total population is now almost 14,500,000—an increase of about 1,750,000 people since 1951. Figures in the latest official estimates show that the Union's White population has topped 3,000,000 for the first time in its history.

The estimates have particular significance in view of the Government's controversial race policies.

For instance, while the increase in the White population since 1951 is 370,000, the Africans have increased by more than a million, the Coloureds by 257,000 and Asiatics by 75,000.

The total African population of the Union is estimated at 9,606,000, the Coloured at 1,360,000, and the Asiatic 441,000.

The White population of the Johannesburg metropolitan area is estimated at 398,000, an increase since 1951 of 39,000. The

African population, however, has risen to 576,000, an increase of 111,000. Africans, in fact, account for more than half of Johannesburg's total population of just over a million people.

A striking feature of the figures in the 13 major metropolitan areas is that the African population has risen by nearly 400,000, while the White population in the same towns has increased by just over 250,000. Forty per cent of the total increase in Africans since 1951 is in the urban areas.

Following are the principal figures relating to the main metropolitan areas:

	Whites	Africans	Asians	Coloureds
Johannesburg	398,500	576,200	29,900	48,000
Cape Town	286,200	70,700	9,900	362,400
Durban	181,200	203,900	223,200	26,100
Pretoria	180,200	148,000	7,300	7,900
Port Elizabeth	97,900	90,500	5,300	54,200
Germiston	97,300	113,600	2,900	3,200
Vereeniging/Vanderbylpark	60,100	153,200	1,300	1,400
Springs	40,500	87,900	1,400	1,400
Benoni	46,100	90,600	2,200	5,200
Bloemfontein	65,000	76,900	—	6,000
East London	49,400	50,100	2,000	6,700
Pietermaritzburg	38,400	26,200	22,100	3,800
Kimberley	22,500	29,100	1,400	18,800

Surgeons, doctors and nurses leave nothing to chance. In hospitals, surgeries and clinics throughout Southern Africa and overseas, Dettol is the antiseptic largely preferred in the fight against infection. For Dettol is both powerful and safe. Let the wisdom of the specialists be your guide and assurance: whenever infection threatens in your own home... use Dettol promptly.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

BOOKS FOR SALE

Eminent Americans—J. T. Sunderland	7	6
Christian Missions—M. K. Gandhi	6	0
Selected Letters I—M. K. Gandhi	1	0
A Discipline For Non-Violence—R. B. Gregg	1	6
Towards New Education—M. K. Gandhi	2	4
Sarvodaya—M. K. Gandhi	6	3
Indian Home Rule—M. K. Gandhi	1	6
Public Finance And our Poverty—J. C. Kumarappa	2	6

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"

P. Bag. Durban, Natal.

India Letter

(From Our Own Correspondent)

Indians Prosecuted In Pakistan

SOME 550 Indian nationals were arrested and prosecuted by the East Pakistani Government during 1957 for not being in possession of valid passports or visas, the Prime Minister, Mr. Feroz Khan Noon, told the National Assembly on February 18.

The problem of visaless Indians in East Pakistan figured in the National Assembly during the question-hour.

Bhoodan Tour Of Maharashtra

The executive committee of the Praja-Socialist Party (Maharashtra), welcoming the proposed Bhoodan tour of Acharya Vinoba Bhave in Maharashtra, has directed all the district units of the party to give active co-operation to him and his colleagues.

Party members from Maharashtra elected to the Lok Sabha and the Bombay Legislative Assembly have been

called upon by the Executive Committee to participate in the tour when the Bhoodan leader visits their respective constituencies.

Breach Of Peace In Middle East Feared

The Prime Minister, Mr. Nehru, informed the Lok Sabha on February 18, of the possibility of another breach of peace in the Middle East before the House voted a motion of thanks to the President for his address. Mr. Nehru told the House that "ominous sounds" were coming from Israel and there was "some danger" that as a result of the formation of the Egypt-Syria union and the Iraq-Jordan Federation, Israel might take "precipitate action". Where this might lead no one could say.

India, he said, had welcomed the Egyptian-Syria union as the people "obviously" favoured it. It would also welcome the Arab Federation provided

the move was popular. But it was meant to be a political counterpoise. "We don't know what the result may be."

Referring to the French bombing of the Tunisian village the Prime Minister said: "The shocking bombing was on a par with the Jallianwalah Bagh horror." If this policy was persisted and approved by the French Government and the people and others, then there was the greatest disaster ahead in Africa."

Organised Plot To Cheat Co-Op. Banks Foiled

Timely action by the Bombay C.I.D. has nipped in the bud a State-wide racket operated by a well organised gang, to cheat co-operative Banks with bogus letters of credit.

The police had their first clue to the activities of the gang when some co-operative banks in Viderbha started receiving letters purporting to come from the Registrar of Co-operative Societies.

Police suspicions were aroused when a bank in Nagpur received on the same day six letters dealing with the same

subject. On examination it was found that none of the signatures tallied with those on letters previously written to the Bank.

Retailers Want Bus Rank Removed

At the annual general meeting of the Durban and District Indian Retailers Association held at the Surat Hindoo Association Hall last Sunday the following officials were elected for the ensuing year:—President Mr. E. H. Ismail, Hon. Secretary Mr. V. Gosai, Hon. Treasurer Mr. Govan Mani and Hon. Auditor Mr. L. B. Patel; Committee Messrs. Keshu Bhana, A. H. Jhetham, Dayabhai Bhika, V. D. Patel and L. B. Patel,

Among the resolutions it was unanimously resolved to re-approach the City Council regarding the removal of the Bus Rank to the present Testing Ground Site in Warwick Avenue owing to the chaotic conditions which obtain at the present Indian Bus Terminus in Winter-on Walk.

THE QUEENSLAND INSURANCE COMPANY LIMITED.

(INCORPORATED IN 1886 IN NEW SOUTH WALES)

TRANSACTS ALL CLASSES OF INSURANCE

Fire - Marine - Accident

Consult:

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

SPECIAL INDIAN REPRESENTATIVE,

106 MANSFIELD ROAD,

DURBAN.

P. O. Box 476.

TELEPHONES 47453 & 47888.

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhi	2	0
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	3
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1924/48)	7	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi —M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling —M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
The Gospel of Selfless Action or The Gita According to Gandhiji (Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary) —Mahadev Desai	8	6
What Is Wrong With Indian Economic Life —D. V. R. V. Rao	3	0
Christianity Its Economy And Way Of Life —J. C. Kumarappa	2	3

Obtainable From :

**Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.**

If you have liked this issue of "Opinion"—the Way of Gandhi—why not send us this subscription form and so enable us to supply you further issues of the journal without a break...

SUBSCRIPTION ORDER

Please send me a year's issues of "Opinion"

Name .....

Address .....

I am enclosing the subscription amount (Half Year within the Union 15/6; elsewhere 18/6 by .....

Date .....

Signature .....

GIFT SUBSCRIPTIONS ORDER

Please send a Half Year's issues of "Opinion" to my following friends, superscribing the copies as under :

"This copy is a gift from ....."

1 Name .....

Address .....

2 Name .....

Address .....

3 Name .....

Address .....

I am enclosing the subscription amounts by .....

Date .....

Signature .....

"OPINION"

c/o Indian Opinion,

P. Bag, DURBAN.

BOOKS FOR SALE

TIME DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings and Utterances)—M. K. Gandhi	10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars)—K. T. Shah	15	0
DELHI DIARY—Gandhiji	10	0
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswami	7	6
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Sabrahmanyam	2	6
FAMOUS PARSIS	7	6

INDIAN CHRISTIANS

—G. A. Natesan 7 6

SEVEN MONTHS WITH GANDHI

—Krisnadass 12 6

A RIGHTEOUS STRUGGLE

—Mahadev Desai 2 3

NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR

Vol. I.—M. K. Gandhi 15 0

NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR

Vol. II.—M. K. Gandhi 14 0

FROM YERAVDA MANDIR

—M. K. Gandhi 1 0

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)

5 0

GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)

2 6

PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal

12 6

TO STUDENTS—M. K. Gandhi

6 0

BAPU—Marty F. Barr

4 0

COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi

25 0

Obtainable from:

'Indian Opinion,'

P. Bag, Durban, Natal.

આખા દિવસમાં ડેટલાં શુભ અને ડેટલાં અશુભ કર્મો કર્યા તેનો રાતના સૂતા પહેલાં વિચાર કરવો. અશુભ કર્મો કર્યા હોય તેમાંથી એકાદ બીજો દિવસે ન કરવાનો નિશ્ચય કરો અને શુભ માં વધારો કરો.
બ્રહ્મચારી વિષ્ણુ પ્રકાશજી.

પુસ્તક ૫૬ મું—અંક ૯

તા. ૭ માર્ચ, ૧૯૫૮.

શુટક નક્કલ પૈ, ૪

બધા માટે એક શાળા શા માટે નહીં ?

શાળામાં એક પત્ર લખતાં એક યુરોપીયન કે જેઓ યુનીયનમાં પેદા થએલા છે અને અહીં જ રહે છે તેઓ લખે છે કે :

“હું યુરોપીયન હોવા છતાં માનું છું કે આર્થ બીશપ ડી બ્લેક એબલા જ સાચે રસ્તે કામ કરી રહ્યા છે.

“હું આ તમને લખું છું કારણ કે,—મારા સહાય આફ્રિકાના લોકો માટે. હું થોડો શરમીદો થવું છું—બહુ નથી કારણ હું પોતે તેમાં ભાગ નથી લેતો.

“હું માનું છું કે આપણે બધાએ એક જ છાપરા નિચે શિક્ષણ લેવું જોઈએ. અંતે આપણે બધા માનવો છીએ, આ દુનીયામાં બધાએ એક જ હેતુ સાધવાનો છે. આથી કેઈ કાવો હોય કે, બુદ્ધી ભાષા બોલતો હોય કે, ધર્મ કે અર્થ બુદ્ધા હોય એ બધું શા માટે વચ્ચે આવે ?

“પ્રત્યેક માણસને કેળવણી લેવી જ જોઈએ—અને એનો રંગ કે ધર્મ તે નથી આપતો—આપણી પાસે શિક્ષકોની અછત છે કે જેથી આપણે તેને ત્રણ ઘણા નથી કરી શકતા. શું કામ આપણા શિક્ષકો બધે પ્રથરાયા છે અને માતૃશાળા ફેરવાયા કરે છે ?

“આ મારા નાણા છે બલે દેશ તે ખરચે છે અને તમારા પણ છે—શા માટે ખરચાવ કરવા ?

“હું જાણું છું કે હું મારો મત દર્શાવું છું ત્યારે બીજાઓની જેમ તમને પણ ભય લાગતો હશે—તમને લાગતું હશે કે; ગદો નાહયા ઘેલા વગરનો નેટીવ તમારા બાળકની પડખે શાળા

માં બેસશે. અથવા તમારી બેન દિકરીઓ કાળા માણસને પરણશે.

“એવા ઘણા છે કે જેમની આમડી કાળી નથી છતાં મારી બેન તેમને પરણે એ મને ગમશે નહીં.

“માનીએ કે ઘણા નેટીવો સ્વચ્છ નથી હોતા. પણ આ સવાલ શું કેળવણીનો અને સગ-બડનો નથી ? એમ ન કહેતા કે તે લોકોને સુધારી નહીં શકાય. તમારી પાછળ સમાજ ન હોત તો તમે તમારા ઠાંત પ્રશ કરતા જ.

માનવજાતની એક ખાસીયત છે.

“એના પર મરોસો ન રાખતા, એ તો ફલાણી ચર્ચમાં જાય છે, નેટીવોને સારી રીતે ન રાખો, તેઓ બધા જ ખરાબ છે, બધા ફ્રેન્ચ લોકો ગ્રેમીઓ હોય છે, બધા સ્કૉટસ કંબુસ હોય છે,” આવી અનેક રીતે માનવજાતને માને છે.

“અજ્ઞાન નેટીવો માટે વાતો કરો છો પણ આપણે બધા એટલા જ ખરાબ છીએ.”

“હું સુધારો કરવા માંશું છું. પણ મારો અવાજ એક જ હશે. ગમે તેમ પણ હું સત્યને જાહેર કરવા ઇચ્છું છું. હું એક સાદો સીધો માણસ છું કે જે બીજા એને ધિક્કારતા કે અન્યાય યતાં ભેવા રાજ નથી.

“પણ હું પ્રકાશમાં બહુ ઉભો નથી—કે ઉભો છું.”

“ધીક”

કોથ ને કેમ છતરો (શ્રી કેદારનાથજી)

કોથ વિશે વિચાર કરતાં, ક્યારે ક્યારે આપણને કોથ યામ છે તે આપણે પહેલાં તપાસીએ. આપણું કોષ અદિત કરે, આપણને કોષ અન્યાય કરે, આપણું પારેલું કાર્પ પાર ન પડે, બીજાનાં કામોમાં આપણને હોય જણાય, ત્યારે ત્યારે આપણે યુરસે યધ જઈએ છીએ, અને કોષના અવિશમાં આપણી વિવેકસકિત કંઈત યધ જાય છે. એમ પણ બને કે આપણું અદિત કરનાર બંધિત કેવળ નિમિત્ત માત્ર જ હોય, તો પછી એના પર યુરસો કરવાથી કશું નહિ વળે એમ આપણને બરાબર સમજશે. બીજાં તરફથી આપણને અન્યાય યતા હોય તો તે બાબતમાં યુરસો કરવાથી

ન્યાય નથી મળવાનો. કોષ એ તેજ સ્વીતાની નિશાની છે. એટલે એજ યુરસાનું જો આપણે કાર્પમાં ર્પાંતર કરીશું એટલે કે ધીરજપુર્વક ન્યાય મેળવવાનો પ્રયત્ન કરીશું તો આપણને કાર્પો યશે. આટલું સમજીશું તો આપણે હાથે કોષને અન્યાય નહિ યામ તેવું ધ્યાન આપોઆપ જ રાખીશું.

જાગૃત અવસ્થા

પારેલું કાર્પ પાર પડવું—ન પડવું એનો આધાર ઘણા સંજોગો પર રહે છે, માટે એ પાર ન પડતાં યુરસે યધ જવું તે ઉચિત નથી. કાર્પ કરનાર ની કુશળતા અને પ્રમાણિકતાં તથા અન્યના સાથ અને સહકાર આ સહુ પર કાર્પની સફળતાનો આધાર છે.

આમાંથી એકાદ વસ્તુ પણ ન હોય તો કાર્પ પાર પડવું નથી એટલું જો સમજાય તો પછી યુરસે નહિ યવાય. ડેટલીક વાર બધી બાબતો કાળજી પુર્વક કામ કરવું હોય છતાં નિષ્ફળતા મળે છે ત્યારે મનુષ્ય હતાશ બને છે, અને વિશેષ કરીને જ્યારે અપ્રામણિક પણ અને અસત્યથી વર્તનારાઓને યથ મળે તે જુએ છે ત્યારે સત્કર્મ પરથી તેની નિષ્કા હ્યમમતી જાય છે, પણ અમે તે યામ તો યે તેણે પોતાના સત્કર્મ વિશે દૃઢ રહેવું જોઈએ. આ જખતે વિવેકની યુગ્મ જ જરૂર પડે છે. બીજાના દોષો દેખાવાથી આપણને યુરસો આવશે. પણ જો એ દોષો તરફ ક્ષમાદૃષ્ટિથી જોવાની આવના ફળતી હશે તો આપણા કોષનું નિવારણ યશે. હજોશાં બીજાના જ દોષો જોવાથી મનુષ્ય ધામે ધામે અદંકારી બને છે. અદંકારી મનુષ્યનો વિકાસ ફંધાય છે. બીજાએ કરતાં પોતે કંઈક વિશેષ છે, વધારે બુદ્ધિશાળી છે, વધારે સમૃદ્ધ છે એવું અભિમાન તેને યામ છે. આવે વખતે તેની પ્રતિ અટકે છે. એક વાર તે અદંકારના કેદમાં સંપડાય છે એટલે પછી બીજાએ પોતાથી હલકા ગણે છે; તેમના યુજો ન ભેતાં તેમના દોષો જ જોયા કરે છે પરંતુ જાગૃત મનુષ્ય તો હંમેશાં પોતા ના જ દોષોનું સંશોધન કરતો હોય છે અને પોતાને અલ્પ સમજીને તેના થી કુટવાના પ્રયત્નો કરતો હોય છે. નેટલે અંશે તેનામાં પોતાની અલ્પતાનું જ્ઞાન જાગૃત હશે તેટલે અંશે તેનો અદંકાર ફીણ યશે.

લો ભ વૃત્તિ

મનુષ્યમાં જ્યારે લોભદૃષ્ટિ જામે છે ત્યારે તે ધન અને કાર્તીના પ્રલોભન માં સંપડાય છે. ધર્મની પાછળ પડેલો માણસ પ્રમાણિકતા અને તરવ નિષ્કા બુદ્ધી જાય છે. કાર્તીની પાછળ પડેલો મનુષ્ય બીજાની નિંદા અને ધર્પો કરવાના દોષમાં પડે છે, અને કાર્તિ મેળવવાની ઘેલણમાં અનેક પ્રયત્નો પણ રમે છે. આમ ધન અને કાર્તી ની પાછળ પડેલો મનુષ્ય સારાસારનો વિવેક બુદ્ધી જઈ અમે તે રસ્તાએ અખતાર કરે છે. પણ એ જો (મનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૮૨)

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૭ માર્ચ, ૧૯૫૭.

એ. એન. સી. માં અસ્થીરતા

પ તથા ટ્રાંસવાલનો વર્તમાન પરિમાન હેવાલો જણાવે છે કે; આફ્રિકન નેશનલ ડેવેલપમેન્ટ અસ્થીરતા પવતી રહી છે. અને બહુ મોટા પ્રમાણમાં તે હેવાલું હેવાલો જણાવે છે. આને લીધે આફ્રિકનોના બીજા કેમ કાચેના સંબંધ પર ઘણી ગંભીર અસર થશે.

આ અસ્થીરતાનું મુખ્ય કારણ એ છે કે; ડેવેલપમેન્ટ આગેવાન નેતાઓ દેશદ્રોહના આરોપમાંથી મુક્ત થઈ છુટા થયા છે. આમાં એક મુખ્ય વિરોધી પક્ષ છે કે જે કેમકેમ વાહને ઘણું મહત્વ આપે છે, ટ્રીબન ટ્રાયલ કેસ ચાલુ હતો ત્યારે આ જુથ યુવક ડું પછુ જેવા મોટા નેતાઓ છુટા થયા કે વાતાવરણ ગરમ થયું અને તેઓએ આ સમય લડત માટે મોજ્ય ગણ્યો.

પ્રેસના હેવાલો પરથી એમ લાગે છે કે; આ ગરમ વાતાવરણનું મુખ્ય કારણ કેમકેમની છે, તે નેતાં એ નક્કી છે કે આથી ડેવેલપમેન્ટ આદર્શ અને એની લડત નોખમાય છે. આનો તોડ જલદી લાવવો શક્ય નહી અને એને ભૂતકાળના આપણા અનુભવ મુજબ આ બધાનું પરિણામ સમય જણાવશે.

આ દરમીયાન સૌથી સારો રસ્તો એજ છે કે, બધા સમજી અને શુભેચ્છકોએ ધીરજ ધરી અને પરીસ્થિતીને નિહાળવી અને પોતાના વિચારો જાહેર કરવાની ઉતાવળ કરી અસ્થીરતાને વધુ મજબૂત નહીં. આમ કરવાથી ડેવેલપમેન્ટ મક્ક મળશે અને તે પોતાનો રસ્તો શોધી શકશે.

‘કોન્ટેક્ટ’ને આવકાર

લાયદાપણની નીતીના સરજનારાઓ પાસે પોતાનો અવાજ ફેલાવવા આ દેશમાં ઘણા સાધનો અને છાપા છે. આને પરીણામે પ્રજામાં એકજ નિતીનો પ્રચાર થયા કરે છે અને પ્રજા તેનેજ સત્ય માની દોરવાયા કરી છે. આથી માનવ સ્વતંત્રતાના હિમાયતીઓ આ દેશમાં ઘણા ઓછા છે.

થોડા સમયથી લીબરલ પક્ષ તરફથી “કોન્ટેક્ટ” છાપુ-પબ્લિકેશન—શરૂ થયું છે. આ પત્ર ઇલામદાપણની નિતીને બીજા બાબતુ પ્રજાને સંજાણાવશે, અને તેથીજ આવકાર પાત્ર તે બને છે. આ પત્ર ડુનીયા સામે એક મિશ્ર સાઉથ આફ્રિકાનું ચિત્ર રચી કરવા ધારે છે. અને તે એ પછુ ડુનીયાને બતાવવા માગે છે કે; આ દેશમાં ઇલામદાપણનો વિરોધ કરનારા ઘણા લોકો છે.

આ દ્વારા મિશ્ર સમાજ પોતાના વિચારો રચી કરી શકશે અને તેથી આવા પત્રને આવકાર મળવો જોઈએ.

વિકારમાત્રની જડ વિચારમાં રહેલી છે, તેથી વિચારો ઉપર કાણ મેળવવો...મનને ખાલી ન રહેવા દેવું, સારા ને ઉપયોગી વિચારોથી ભરી મેલવું... (કામ ન હોય, રાતે ઉપ ન આવે) ત્યારે વિકારોના કુમલા સંભવે. (આવે પ્રસંગે) સત્વોપરી સાધન નપ છે. ભગવાનને...હૃદયમાં રાખીને... નપ કરવો. નપ ચાલતો હોય ત્યારે બીજું કંઈ મનમાં ન હોવું જોઈએ.... —ગાંધીજી.

કોષ ને કેમ છતશે

(પહેલા પાનાનું અનુસંધાન)

એટલું સમજે કે અસત્યને માગે અને અપ્રમાણિકપણે મેળવેલું ખન વહેલું મોડું નાથ પામવાનું ન છે તો એને કુઃખી થવાનો પ્રયત્ન નહિ આવે. ખન જ્યારે નાસ પામે છે ત્યારે ખન-લોભી મનુષ્યને ખુબ કુઃખ થાય છે. આવે વખતે જો તેણે લોભ ત્યજ્યો હશે તો તેને કુઃખી થવાનું કારણ નહિ રહે. એ ખરૂં છે કે સમાજમાં સત્યને માગે જનારાને ધણી કષ્ટો વેઠવાં પડે છે ને તેને સંપત્તિ મેળવવાની મુશ્કેલી પડે છે; તેથી જ મનુષ્ય જો પોતાની લોભવૃત્તિ ઠોડી દે અને પોતાની જરૂરિયાતોની મર્યાદા સ્વીકારે તો સત્યને માગે તેની આજીવિકા મેળવવામાં મુશ્કેલી નહિ પડે. લોભથી મુક્ત થવા મનુષ્યે સ્વસુખની પ્રવૃત્તિ જો ઓછી કરીને તેમ જ ઐકિક સુખની લાલસાથી પોતાની પ્રવૃત્તિ ઈલાય છે એવું વિવેકપૂર્વક સમજીને સૌના સુખાર્થે સેવાભાવી પ્રવૃત્તિ આદરવી. ઉદારતાની ભાવના નેટલે અંશે જાગ્રત થશે તેટલે, અંશે તેની લાભવૃત્તિ ઓછી થશે. અહીં લોભ નો અર્થ બરાબર સમજી લેવો જરૂરી છે. પોતાના નિર્વાહ માટે જરૂરી વસ્તુ પ્રાપ્ત કરવામાં લોભ નથી, તેમજ કોઈ વસ્તુઓનો મર્યાદિત સંગ્રહ કરવામાં જે કશો દોષ નથી. મનુષ્ય તરીકે સદાચારથી જીવવા માટે, કુટુંબના નિર્વાહ માટે અને મુશ્કેલીના સમય માટે આપણને અમાઉથી જે નોખવાઈ કરવી પડે જે સંગ્રહ કરવો પડે તેને લોભ કે સહોપ પરિગ્રહ નહિ કહેવાય.

જરૂર કરતાં વધારે વસ્તુઓ પ્રાપ્ત કરવામાં લાભ છે, તે સંધરવામાં પરિગ્રહ છે અને તે વાપરવામાં ઇલાઉપણ છે. મોહક કાષ્ટ પછુ વસ્તુના મોહમાં પડતાં પહેલાં મનુષ્યે વિવેકદૃષ્ટિથી વિચારવું જોઈએ કે તે વસ્તુની પ્રાપ્તિથી તેને શો લાભ થશે અને તેના વિકાસના માર્ગમાં તે સહાયક બનશે કે અતિ-શાયક. મોહ એ વધુ કુઃખોનું મૂળ છે. ત્યાજ એ સુખ-પ્રાપ્તિનો માર્ગ છે. સુખની પાછળ પડવું તે પોતાના જ પડછાપાને પકડવા જેવું છે. જેમ જેમ તેને પકડવા જઈએ છીએ તેમ તેમ તેમ તે દુર ને દુર જાય છે, પછુ જો તે પડછાપાને પકડવાની દોડ-મર્થિ પાછો ફરે છે તો પડછાપો જ તેની પાછળ પાછળ આવે છે, નેટલે અંશે મનુષ્યમાં ત્યાગની ભાવના જાગ્રત થઈ હશે તેટલે અંશે તેના મોહકશીલુ થશે અને જીવન વિકાસને જરૂરી સુખ તેને મળી રહેશે. સંધરમ આમ આપણે જોયું કે કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ આદિ કુટુંબો ને તેમથી પેદા થતા વિકારો જેવા કે અહંકાર, અસત્ય, અપ્રમાણિકતા, વગેરે દુર કરવા માટે મનુષ્યે સંધરમ, પ્રેમ, ક્ષમા વૃત્તિ, નિરહંકારપણું, ત્યાજ, અપરિગ્રહ વગેરે સદૃશ્યો જ મેળવવાં રહ્યાં. નેટલે અંશે આ સદૃશ્યોની મારા વધારે હશે તેટલે અંશે તેના કુટુંબો, પછુ ઓછા હશે.

વધુ પગાર

‘ઇન્ડિયન ઓપિનિયન’ના અધીપતી સાહેબ

હું આપણે છાપામાં રેન્ડ વિષે અને હાલ યદુ રહેલી મોટી ચોરીઓ વિષે ધણું સાંભળીએ છીએ, અને વાંચીએ છીએ. કાષ્ટ કહે છે કે, પોલીસમાં વધારે યવો જોઈએ. કાષ્ટ કહે છે કે, પોસ્ટોલ રાખી ચોરી કરનારાઓને પોતાની શિક્ષા કરવી જોઈએ, તે છતાં રેન્ડ આપણે ચોરીઓ વિષે સંભળીએ છીએ. આનું કારણ શું? હું નવ વરસથી નેરીવ-સેકેશનમાં રહું છું, અને તે દરમીયાન મેં, પેસાની અછતને લીધે ક્રેક મેને બાંગી જતા જોયા છે. શીમીયાના બનાવવા માટે મોહને પકડાતા જોયા છે, અને માંદગી રહેવાની જોઈ છે. આ લતાઓમાં શીમીયાના વધારે તો એટલા માટે બનાવવામાં આવે છે કે એનાથી, આફ્રિકનોને તેમના પગાર ઉપરતિ થોડા

પેસા વધારે મળે, પછુ જ્યારે આ રીતે પછુ જો પેસા નહીં મેળવી શકાય અને કેકસ, મીટ અથવા સાક-બાઇલ વેચવાથી પછુ નહીં મળે તો આફ્રિકનો પોતાનું બરણ પોષણ કેમ કરી શકે? જીવાનીયાઓને રાહ જોવી અથવા કુખે મરવાની ધીરજ નથી હોતી અને એટલા માટે તેઓ, જેમની પાસે પેસા હોય એમની પાસેથી ભેગાના ધરારો કરે છે, અને એને પરીણામે આ મોટી હુલ્લેટો થાય છે. આફ્રિકનોના સંપર્કમાં રહેવાને લીધે, જે જોયું છે કે જે લોકોને આરો પગાર મળે છે એ-લોકોને હુંટ શાટ કરવાનું મન નથી થતું. એટલે મારું માનવું છે કે, જો આ હુલ્લેટ અટકાવવા હોય તો, આફ્રિકનોના પગાર વધારવા જોઈએ. પગાર વધારીને પરીણામ જોઈએ તો કેવું?—શીમીયા ક્રેકથી.

મૌલાના આઝાદને અંગૂલી

પાકીસ્તાનના પ્રમુખ ઇસ્કેન્દર મીરઝાએ મૌલાના આઝાદના મૃત્યુનો ખેદ દર્શાવતો સંદેશો ભારતના પ્રમુખ રાજેન્દ્રપ્રસાદપર પાઠવ્યો હતો. તેઓ તે સંદેશમાં જણાવે છે કે, "મૌલાના આઝાદે પોતાના જીવન કાળ દરમ્યાન પોતાના દેશની આઝાદી માટે લડત લડી હતી. તેઓ સારા ઇસ્લામીક લેખક હતા કે જેઓની ઘણા ઓછા હરીફાર્થ કરી શકે અને એક સદગ્રહસ્થ તરીકે તેઓ આદર્શ વ્યક્તિ હતાં."

ખીન સંદેશોમાં વિગતવારના પ્રમુખ હો છે. તેઓએ જણાવ્યું છે કે; "હિંદી સરકારે અને તેની પ્રજાએ એક ઉમદા દેશ બંધત અને અણચોલ પુત્રને ગુમાવ્યો છે કે જે પુત્ર પોતાનું જીવન હિંદી આઝાદીની લડતમાં દોષી દીધું હતું અને આઝાદી બાદ દેશને બાંધવામાં અર્પણ કર્યું હતું"

પંડીત નરેન્દ્રેને પણ દિલાસાના ઘણા સંદેશો મળ્યા છે. જેમાં ઇન્ડો-નરેન્દ્રીયાના પ્રમુખ, વડા પ્રધાનો, બિલ્લન સીલોન, મર્મ, ન્યુઝીલેન્ડ અને અફઘાનિસ્તાન, અને પરદેશ

પ્રધાનો ફ્રાંસ, જર્મની, જોરજૂલીયા, કેળવણી પ્રધાનો ઇજીપ્ટ, અને હેંગેરી સાથેનીયાના તેમજ સીકોમના માહારાજાનો સમાવેશ થાય છે.

ઇન્ડો ટર્કી કલચરર એશોસીએશનના પ્રમુખ જણાવે છે કે, "મૌલાનાના મરણથી સંસ્થાએ એક હિત ચીતક અને ટર્કીએ એક સારો મિત્ર ગુમાવ્યો છે."

ઘણા દેશના વતમાન પત્રોએ પણ અંગૂલીઓ તેમને અર્પી હતી.

ટર્કીનું એક છાપું લખે છે કે, "આઝાદ જેવા એક મહાન મુસ્લીમનું મરણ હિંદ માટે નહીં પણ સાધારણ રીતે સમસ્ત દુનીયા માટે અને ખાસ કરીને ટર્કી માટે ઘણું દુઃખદ છે." મૌલાના જેવા નેતાની ખોટ પુરવી ઘણી અપરી છે."

એક ખીણ વતમાન પત્ર "મોડકા" કહેલ હિંદના એક મહાન મુસ્લીમ નેતા તરીકે નહીં પણ એશીયાના એક વિદ્વાન તરીકે તેઓએ અંગૂલી આપતાં લખે છે કે, "આઝાદ પરંપરાથી ચાલતી આવેલી પ્રાણાલીકાને વળગી રહેનારા નહોતા પણ વિદ્વાન હોઈ શુદ્ધી પૂર્વક ઇસ્લામના આદર્શોને બદલતા અને કુરાનનો પણ ઘણો મહોળો અર્થ કરતાં. તેઓ રાષ્ટ્રીય વિચાર ધરાવતાં અને હિંદી આઝાદીના લડગોષા હતાં. કે, જેઓએ ધર્મ કે જાતીના બેદ વખર પોતાનું કાર્ય કર્યું હતું."

સીલોનનું 'ટેલી ન્યુઝ' લખે છે કે, ૧૯૪૭માં આઝાદી મેળવવામાં અધીજી નરેન્દ્ર પટેલ અને જીન્ડા સાથે તેઓ પણ એક અમ નેતા હતાં.

ડાંગરની ૪,૦૦૦ જાતો

દુનીયામાં ડાંગરની ૭૦૦૦ જાતો જાણીતી છે, તેમાંથી ૪૦૦૦ જાતો ભારતમાં ઉત્પાદવામાં આવે છે. દેશમાં પાકતી ડાંગરમાંથી ખેડુતો લગભગ ૨-૩ જેટલી ડાંગર ધર વપરાય, ખીધારણ તથા પોતાની જરૂરીયાતની વસ્તુઓ ખરીદવા માટે રાખી શુકે છે અને ૧-૩ બાગ જ ખબરમાં વેચાણ માટે રહેવા દે છે.

ડાંગરના પાકમાંથી ૯૦ ટકા કરતાં પણ વધારે ચોખા રસોઇની જુદી જુદી વાનીઓ માટે વપરાય છે. મોટે ભાગે તે ભાત તરીકે જ ખવાય છે. ચોખાની માયા દીઠ સૌથી વધુ વપરાય પશીમ બંગાળમાં વાર્ષિક ૩૧૪ રતલ થાય છે. ત્યાર પછી અનુક્રમે આસામ, મહાસ, મધ્ય પ્રદેશ, ઉત્તર પ્રદેશ અને પંજાબમાં થાય છે જેમાં તે રાજ્યોમાં તે છેક જ જોઈ, એટલે કે અનુક્રમે વાર્ષિક ૭૪ રતલને ૨૦ રતલ જેટલી જ વપરાય થાય છે.

આ માહિતી 'ઇન્ડીયન કાઉન્સિલ ઓફ એગ્રિકલ્ચરલ રિસર્ચ' તરફથી બહાર પાડવામાં આવેલી પુસ્તિકા 'રાઇસ ઇન ઇન્ડિયા'માં આપવામાં આવેલી છે.

પુસ્તિકામાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે ભારતમાં ચોખાની નિપજ ઘણી જાણી છે. સરેરાશ નીપજ (સ્વચ્છ ડાંગરની) ૭૭૨ રતલ છે. જ્યારે સ્વેનમાં ૩,૨૩૪ રતલ છે, ઇટલીમાં ૩,૧૦૫ અને જાપાનમાં ૨,૧૫૧ છે, જાપાનમાં જોઈ નીપજનું મુખ્ય કારણ વરસાદની અનીચ્ચિતતા છે.

આણુથી ખચો

દીલ્હી ખાતે એક નીરાટ સભામાં પંડીત નરેન્દ્રેએ કહ્યું કે અધીજી ની રીતો ને ઉપદેશ જમતને ડારતા વીનાશથી બચાવશે. યંદુયુદ્ધ એ શાંતી સલામતીના રાહ નથી.

શસ્ત્રોની હોડ

શસ્ત્રોની હોડ સંબંધે પંડીત નરેન્દ્રે એ જણાવ્યું કે એ મોટી સત્તાઓ અમેરીકા અને સોવિયેટ યુનીયન પરસ્પર ભય સેવે છે અને એક-ખીન નો સામનો કરવા પુરી રીતે સજ્જ થયેલા છે.

પંડીત નરેન્દ્રેએ જણાવ્યું કે દરરોજ વીમાનો અણુશસ્ત્રો લઈ પુરોપમાં ધુમી રહ્યા છે. આમાં કોઈ નાની સરખી

જુલ કે કોઈ ઝીણી યંત્રપરાખીથી શું પરીણામ આવે તે કલ્પી શકાય છે. નીઃશસ્ત્રીકરણને ઉલ્લેખ કરી પંડીત નરેન્દ્રેએ એવો મત દર્શાવ્યો કે જ્યારે એ કે ત્રણ સત્તાઓ અણુશસ્ત્રો ધરાવતી હોય ત્યારે નિઃશસ્ત્રીકરણની સમજુતી સહેલાઈથી થવી જોઈએ. આગળ જતાં ફ્રાંસ જેવાં રાષ્ટ્રો પણ આવા શસ્ત્ર બનાવશે ને ત્યારે સમ્રાજાન સાધવું મુશ્કેલ બનશે.

પંડીત નરેન્દ્રેએ કહ્યું કે જે દોંદ ઇચ્છે તે ત્રણ ચાર વર્ષમાં તે પણ અણુશસ્ત્રોથી સજ્જ થઈ શકે છે અને બનાવી શકે છે પણ અમારો તે રાહ નથી.

પંડીત નરેન્દ્રેએ દર્શાવ્યું કે દુનીયા

પર આદતના ને ઝોળા ઉતરે છે તેમાંથી એક જ ગામ બચવાનો છે અને તે છે ગાંધીજીના સિદ્ધાંતોને ધોરણે જીવન ધરવાનો. આ સિદ્ધાંતો થી આપણે કેટલા ચલીત થયા છીએ તે જોવાનું છે.

રાજ ત્યાગ નાટક

ડરખનનું હીંદુ શિક્ષા સંઘ તા. ૨૮ એપ્રિલ ૧૯૫૮ના સીટી હોલમાં રાજ ત્યાગ નામની નાટીકા બજાવનાર છે. આ પાછળ સંઘ માટે તાણા એકદમ કરવાનો હતું છે. મોજકો મી. પી. આર. સીમ, શિશુપાલ રામબરોસ અને સંગીત કાર વી. ડી. ગોલીલ છે. નાટીકાની દેખરેખ શ્રી. નરદેવ વેદાલંકાર અને માજી વિભાગી ગણેશ રાખે છે.

શુદ્ધિ માટે ઉપયોગી દહીં ખેડેટાંની એક નવી વાનગી

બનાવવાની રીત ૧ રતલ નાનાં ખેડેટાં, ૧/૨ રતલ બાંગેલુ દહીં, ૨ મધ્યમ કદના ટમેટાં, ૨ મધ્યમ કદનાં કાંદા ૧ ચમચો ગોળ, ૨ ઓરિસ દ્રાક્ષ, ૩ ચમચા ઘી, વાટેલું આદુ, જરૂર પ્રમાણે અરમ મસાલો, મીઠું, મરચું જઈ, ૮ થી ૧૦ લીલાં મરચાં.

મીઠું નાખેલા પાણીમાં ખેડેટાં ખાશી નાખો. પોચાં થઈ જાય એટલે પાણી કાઢી નાખી, છાલ કાઢી, ઘીમાં એકસરખાં લાઝારા પડનાં થાય ત્યાં સુધી તળીને કાઢી લો, પછી એ જ ઘીમાં ઝીણુ કાપેલા કાંદા નાખીને દસેક મીનીટ સાંતળો-કાળા ન થઈ જાય તેવું ધ્યાન રાખો. પછી બીજા મસાલો તથા અરમ મસાલો આદુ વિ. નાખો ને પાંચ મીનીટ સાંતળો. ત્યાર પછી લીલાં મરચાં, ઝીણાં કાપેલાં ટમેટાં ને દહીં નાખો અને બધું પાણી બળી જાય ને મસાલો બળી જાય લાં સુધી ઘલાવ્યા કરો. દાસ, જરૂર જેટલું મીઠું અને મરચું ઉમેરો અને એક નાની વાટકી પાણી નાખો અને પછી બાકેલાં ખેડેટાં અને બુકા કરેલા ગોળ નાખો અને બધું પાણી બળી જાય લાં સુધી સગી પર રાખો. અરમ અરમ પીરસો. ઉપર કોચમીર મખરાવો.

બેનેને નવી વાનગીઓ નીચેના સરનામે મોકલવા વિનંતી છે. 'Indian Opinion', P. Bag, Durban.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ

નવ નવનાં નાયબન, રેશમી તેમજ સુતરાઈ કાપડ, ઓરિસ બાજકો અને પુરૂષો માટે ભિત્તમ જાતના જીવન જર્સી, પુલોવર, કારડીગન-સ અને બચ્ચાઓ માટે-જીઝીઝ, ખીન્સ, બ્લેન્ડેડ્સ, શોલ્સ; નેપજીન્સ વિગેરે.

ફરેક જાતના માલ માટે તપાસ કરવા બહામજી.

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, બેંગાલોર.

ફોન : ૩૪-૧૩૪૯ — બોક્સ ૧૫૪૯.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે રોસ્પલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ શાખામાં તમારે યુદ્ધમાં આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ડાક્ટ કરીશું.

કેપીટન-સ બાલકની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીકાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર - ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

ધીરુભાઈ પી. નાયક

પુસ્કીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હોંદુસ્તાન અમર ડુનીયાના કોઈ પણ શાખાની હવાઈ ટ્રિપ્સ અમર જમીન માટે મુસાફરી કરવા ઘેર ઘાં અમારી મારફતે પુર્વેમ કરો.

ઈન્ડીયા, આજ, ચોરી, હુસ્સડ, નાસ્માત, પ્લેટબ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉત્તરાની આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, દિસાળના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લેયરન્સ સર્ટીફિકેટ કે નેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી ખાલતોમાં કોઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓરિજીનાલ અને ચોઈશાધર ઈન્સ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

તાજું ઉમદા ફરૂટ

આંખા અબ્બ, લીલી અબ્બ, રતાળ અને સુરણની મોસમ માલુ છે. આહુ શી ૧-૬ રતલ, લસણુ શી. ૨-૦ રતલ.
પાપડ નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

કપુરી અને ચેવલી પાન બબર શાખ, પોસ્ટલ બુક. બારકોટ ગોલ શી. ૧૦-૬ લાંબી અને રહેવર બારકોટ શી. ૧૧-૧ ૩૩૧.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બલબન કોંગોના ઓરડરે ઉપર પુરવઠા ધ્યાન આપી કોઈ પણ નરત પરમીટ ક્લેવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બિઝનેસ સુટ, ડાઈનીંગ સુટ, વોઈટીંગ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, પુક કેસ, ટેબલ, તદ્દન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. ભલે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ફરેસર—

જો હમોરી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને નેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

હોંદની મોટામાં મોટી વિમાની કમ્પની તમારી સેવામાં

—ધી—

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્સ્યુરન્સ

કંપની લીમીટેડ

સાઉથ આફ્રિકાના એકજ મુખ્ય પ્રતિનિધિ

રૂસ્તમજી બલભાઈ રૂસ્તમજી

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

સેવા અને નિભંયતા

માટે અમને મળો.

બધી જાતના વિમાઓ અમે ઉતારીએ છીએ.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

રેસીડન્સ : ૧૧૧ ઇલેવન્ય એવન્યુ,
ડરબન.

ટેલીફોન:

ઓફીસ : ૨૫૮૪૫
રેસીડન્સ : ૩૬૪૧૩.

હુકી વાતા

શિખંડી

નવલલાલ શાહ

પાંચ વરસના પરદેશના છવનના અનુભવોએ અનિલને ખાત્રી કરાવી દીધી હતી કે ભારતે પ્રગતિ કરવી હોય તો દેશની સ્ત્રીઓએ પુરૂષોની સાથે કામે લાગવું જોઈએ. માત્ર પુરૂષ કમાવ અને સ્ત્રી રસોડામાં રૂંધાઈ રહે એ વિચાર જ એનાથી નહી શકાતો નરોનો. એને યત્ન, અમેરીકાની જેમ અદાની સ્ત્રીઓએ પણ શા માટે નોકરી ન કરી જોઈએ? જર્મન સુધી ભારતની સ્ત્રી ધરની બહાર પગ નહીં મૂકે આ સુધી બાવિ પ્રજામાં તેજ આવવાનું નથી.

દેશમાં આવતાની સાથે જ અમદાવાદની એક સરી મીલમાં એને મેનેજરનું સ્થાન મળી ગયું. જો કે એણે પરદેશની રીતે જ વિચાર્યું હોત તો કદાચ આ જગ્યા એને ભાગ્યે જ મળી શકી હોત. પણ તેના પિતાની લાગવમ ઉપરાંત કોઈક વધારે આ જગ્યા મેળવવાને તેને ભાગ્યશાળી કરી રહ્યું હતું. એ અનિલની મિલકત જાણ્ય બહાર નહોતું.

રામમોહન ગુપ્તના મુખ્ય શેઠની પાત્રી ઉમાની અમેરીકા જતાં સ્ટીમરમાં જ ઓળખાણ ચર્ચ હતી. અને દિવસે દિવસે તે વિકસતી ગઇ. છેવટે તો એટલે સુધી કે બંનેનાં દિલ એક બની ગયા. ફક્ત એક જ મુશ્કેલી હતી. અને તે બંનેનાં સ્થાનની. ઉમા એક મોટા પ્રતિષ્ઠિત મિલ-માલિકની પૌત્રી હતી જ્યારે અનિલ એક સામાન્ય માણસનો ઓકરો હતો. છતાં ઉમાએ તે તેને વચન આપી જ દીધું હતું. એક દિવસ બહાર ફરવા ગયાં ત્યારે ઉમાએ જ કહ્યું કે 'હું ત્રી પુરૂષ સમાનતામાં માનું છું. માત્ર પૈસાને કારણે અધિક માણસ હોયો અને અધિક નીચો ગણાય એ વિચાર વાંદિયાત છે. એ મૂડીવાદી માનસનું જ પરિણામ છે. હમ એ દિલનો પ્રશ્ન છે. નહીં કે ધન અને તેને લીધે પ્રાપ્ત થયેલી પ્રતિષ્ઠાનો.....'

ઉમા...તું આ બધું બોલે છે એ તો અમેરીકાની હવા તારા મનમાં છુમે છે તેથી. એકવાર ભારતને કિનારે પગ તો મૂકી ને. પછી તું જ કહીશ...માત્ર માત્ર થોડી ઠણેણા આવેમથી દેશવાદ ન જવું જોઈએ. બોવન તો ચાર દિવસની ચાંદરણી અને જો સારા પૈસા ન હોય તો... અનિલે કહ્યું.

અનિલ...અનિલનો હાથ પોતાના હાથમાં લેતાં ઉમાએ કહ્યું, 'તું જૂલે છે. મારો ડેલ છે.....'

અને દેશમાં આવ્યા પછી થોડા જ મહિનામાં તેને એક વ્યવસ્થા વિભાગનો મુખ્ય અધિકારી બનાવ્યો. તે વખતે કોઈને શંકા પણ ન થઇ. કારણ અનિલે એ વિષયનો ખાસ અભ્યાસ અમેરીકામાં કર્યો હતો.

દેશમાં આવી તેણે પહેલું જ કામ પોતાની ગ્રેન્યુએટ થયેલી બહેનને કામે લગાડવાનું કહ્યું.

તેનાં બા બાપુજીને આ રૂચતું નહીં તેઓ કહેતાં જુવાન ઓકરોને આ વળી શું?

પણ અનિલ મક્કમ હતો. તેણે કહ્યું : સરલા શા માટે ઘરમાં ગોંધાઇ રહે? આટલું બજેલી યુવતીઓ દેશના કયા જ કામમાં ન આવે એ કેમ ચાલે?

અને સરલાએ અંગ્રેજ રકુલમાં નોકરી માટે અરજી કરી. ને તે મળી પણ મધ. અનિલનું અંતર પોતાના આદર્શ પૂર્તીથી ઉછળી રહ્યું.

વ્યવસ્થા વિભાગનું કામ સંભાળ્યા પછી સાતમે દિવસે શેઠે અનિલને બોલાવ્યો. જમવાનું આમંત્રણ આપ્યું. ઉમા પણ દાનવ હતી. જમતાં જમતાં અમેરીકન છવનમાં સ્ત્રીઓનું સ્થાન પર ચર્ચા નીકળી.

અનિલે કહ્યું : તમે નહીં માને. અમેરીકાની ઓશીસો અને પેટીઓમાં ૮૦% સ્ત્રીઓ ટાઇપીસ્ટનું કામ કરે છે. તે દેશમાં કેટલાંક કામે તો જાણે સ્ત્રીઓ માટે અનામત જ હોય. જેમ કે બાલશિક્ષણમાં, પ્રાયમિક શાળામાં, વેચાણના સ્ટોરો પર...એવી અનેક જગ્યાઓ છે જ્યાં સ્ત્રીઓ જ પસંદ કરવામાં આવે છે.

તમારો વિચાર તો સારો છે. પણ તમે જાણો છો ને આપણે દેશ, નાની નાની વાતોમાં જ અજમાવેલા પાર નહીં મોહનરાયે કહ્યું

એ તો શરૂઆતમાં થાય. નવે ત્રીસે એમ જ પડે ને? કોઈકે તો પહેલ કરવી જ જોઈએ ને? ઉમાએ વચમાં જ કહ્યું.

તારી વાત સાચી છે. જુઓને. હું તમને આપણી જ ઓશીસનો લાખેલી આપું. આપણી ઓશીસના બધા સ્ટાફમાં માત્ર ત્રણ ટકા જ સ્ત્રીઓ છે. અનિલે કહ્યું.

પણ હવે તો બાપુજીએ તમને વ્યવસ્થાપકનું કામ સોંપ્યું છે. તમે ગોહી શકો છો. ઉમા બોલી.

હું તો કહું છું કે જો દેશની સ્ત્રીઓને આમજ લાવવી હોય તો આપણી ઓશીસમાં નેત્રું ટકા સ્ત્રીઓ ને જ કામ આપવું જોઈએ.

મોહનરાયે આંખ જરા ઝીણી કરી. થોડા મહિના પર બની અમેલી ઘટના તેમની આંખ સામે ખડી થઇ એમની ઓશીસના બધા સ્ટાફે સહી કરી વિવાળી બેનસ માટે મામળી કરી અને જો એ મામળી મંજુર કરવામાં નહીં આવે તો હડતાલ પર ઉતરવાની પણ ગર્ભાંત ધમકી આપી મજુરને પગાર વધારો આપવો પડે તે તો સમજાય પણ કારકુન જેવા પ્રાણીને પગાર વધારો આપવો પડે તે શેઠને તે મેનેજીંગ ડીરેક્ટરને માથું વાટપા જેવું લાગતું હતું સાત દિવસ સુધી તો મક્કમ રજા શેઠ વધારો આપવાની સ્પષ્ટતા પાડતા પણ સામે પહેલે કારકુનોય એટલા સંમતિ : હતા. આરંભમાં તો કોમ્યુનિસ્ટોના હાથા છે એમ કહી વગોવવા પ્રયત્ન કર્યો પણ એમનું વ્યાહ્યું નહીં. અને છેવટે શેઠને નમતું આપવું પડ્યું. પાંચ રૂપીયાનો વધારો આપવાનો નક્કી કર્યો. પણ ત્યારથી જ મેનેજીંગ ડીરેક્ટરોએ નક્કી કરી નાખ્યું હતું કે હવે મને તેમ કરીને આ પાપને દુર કરવું જોઈએ. અને તેની યોજના મનમાં ગોહવતા જ હતા કારકુનો પણ હવે ચાલ સમજી મયા હતા. કેટલાકની તો પંદર વીસ વરસની નોકરી ચઇ મુકી હતી. એમનો પગાર વધારો અને બીજાં લક્ષરં પણ વધ્યે જતાં હતાં.

અનિલે જે વાત મુકી તેને મન મોહનરાય શેઠે સ્વીકારી લીધી. અને બીજે દિવસે છાપાંમાં સુંદર જાહેરાત આવી. એમની સાથે એમના જ ધનના ટેકાથી ચાલતા છાપાંએ ભેખમાળા શરૂ કરી. પરદેશમાં સ્ત્રી શક્તિ અને એના પર અચ્છેખ પણ લખાયો. અનિલના આ સુંદર પમલાને બધેથી જ આવકાર મળ્યો. અનિલે મહિલા મંડળમાં, સ્ત્રીઓની ફેલેજમાં જઇ પોતાના વિચારોનો પ્રચાર કરતાં વ્યાખ્યાન પણ આપ્યાં. અને થોડા જ દિવસમાં પચીસ જગ્યાએ માટે લખબજ અદીસો જેટલી અરજી આવી.

બધી યુવતીઓની મુલાકાત લેવાનું કામ પણ અનિલને માથે જ નાખવામાં આવ્યું. ઉમા પણ આ કામમાં ઉત્સાહથી મંદદ કરવા આંબી અને વિનોદમાં અનિલે કહ્યું, ઉમા! આ પ્રશ્ન તો તારે જ ઉપાડી ભેવો જોઈએ. આપણી મિલની આ નવી વર્કમની તું વ્યવસ્થાપિકા અને તો?

પિતાજીને તો એ અમશે જ. ઉમા એ કહ્યું.

'અને તને?'

'અને તો ગમે જ ને.

નવી પચીસ બહેનેને તકપાર કરવાની હતી. તે માટેની શરૂતો તથા કેવી કેવી ચોક્કસાઇ રાખવી તે માટે મેનેજીંગ ડીરેક્ટરોની એક સભા ઉપર મળી રહી હતી.

અનિલ અને ઉમા એક પછી એક બહેનેને એમના અભ્યાસ તથા ઉત્તરગ્રાન વિષે પ્રશ્નો પૂછતાં હતાં. અને ભારતની સ્ત્રીઓમાં પણ ઉત્સાહ અને ચપળતા જોઇ મુક્ય થતાં હતાં. 'ઉમા! આપણી યુવતીઓમાં શું પુટે છે?'

'પુરૂષોએ ગુલામ રાખી છે તેમાંથી મુક્તિ મળે એટલું જ' ઉમાએ કહ્યું.

'પણ એમાં તો હું સ્ત્રીઓનો જ દોષ જોઈ છું. એમને ઘર જોડવું મમતું જ નથી.'

'પુરૂષને કદી એનો દોષ જડવાનો જ નહીં

અને તો છુટ આપીએ. પણ તમારે ભેવી છે જ ક્યાં?'

પણ આપણે ત્યાં સ્ત્રીઓ આવાં કામ કરતાં સંકેતિય છે. કારણ કે એમની સુરક્ષિતતા નથી.

એ માટે તો તેમણે હિંમત બતાવવી જોઈએ. બગવાને આંને જે હાથ આપ્યા છે તો પુરૂષને ચાર આપ્યા નથી.

મુલાકાત લેતાં લેતાં વચમાં વચમાં આવી. વાતો ચાલતી. દોઢેક કલાક નીકળી ગયે.

'ઉમા?'

'શું છે?'

તું કામ આમજ ચલાવ. હું જરા ઉપર મેનેજીંગ ડીરેક્ટરોને મળી આપું. આપણે નોકરીએ રોકવાનાં છે જેની શરૂતો આવી નથી. એ આવી જાય તો નિર્ણય કરવામાં સરળતા પડે.

ઉમાએ કામ આમજ ચલાવ્યું. અનિલ ઉપર અથો. દરવાજા પાસે પહેંચિતાં જ તેને કાને મનમોહનરાય શેઠના અપ્પે પડ્યા.

તમે કહે છે કે જુવાન ઓકરોએ ને નોકરીમાં રાખીને મોટી જવાબદારી ઉભી કરે છે. પણ તમે સમજો. હું કાંઇ અનિલના જેવો નથી. આ સાઠ વરસ પાણીમાં નથી નાખ્યાં. જુઓ મારી શરત છે કે જુવાન અને ન પરજોલી કન્યાઓને જ પસંદ કરવાની સૂચના હું મેનેજરને આપવાનો છું.

અનિલના કાન સરવા બન્યા. તેને થયું મનમોહન શેઠરાય મારા તરવને ખરેખર પકડી ચકયા છે. જો એમના જેવા સમજી માલીકો હોય તો આપણો દેશ પણ અમેરીકાની સાથે કદમ ભરી શકે.

જુઓ.....મનમોહન શેઠે ધીરા ને અંબીર અવાજે કહ્યું. પહેલી એક વાત સમજી લો કે જમર પરજોલી સ્ત્રી એટલે ટેમ્પરરી નોકરી. એનું કશું જ ભોખમ નહીં. એ સ્ત્રી છે એટલે એ પણ સમજી લેવાનું કે એનાં મા બાપ એને ચીટીંગમાં જતાં રોકશે. એ સંગઠિત નહીં થાય. તમે સમજી લો કે હવે આ દેશના બધા નોકરીમાંતોનાં મન આપણા વિરોધી છે. જુઓને કારકુન જેવા દીલા લોહા અને પટાવાળાઓ

પશુ હને સંઘટિત થયા છે. અટલે કહું છું સ્ત્રીઓને શોધો.

હં... તમારી વાત તો સાચી. ખીલ ડીરેક્ટરનો અવાજ આવ્યો જો સ્ત્રીઓ જ નોકરીમાં હોય તો હડતાળ નો બપ આજો. સામ્યવાદ સામે...

જેમ અણુને બીજમની સામે શીખંડી ને ધમો હતો તેમ.....નીજાએ કહ્યું. અને આખા દોલમાં ઢારપતું ઢળવું જોણું કરી મધું.

બહાર ઉભેલા અનિલનું હૃદય ચિરાઇ જવા લાગ્યું. એને થયું અંદર જઇ મોલી નાખું. સ્ત્રી સાથે-ભારતની સ્ત્રી શક્તિ સાથે આ છેતરપીંડી પશુ તે મૂંઝો રહ્યો.

હાં જ ખીજો પ્રશ્ન આવ્યો. પશુ ન પરજોલી શા માટે? એની બધી જવાબહારી આપણે ક્યાં વેંદારની રહી?

જુઓ એક વાત તમે સમજી ભો. ન પરજોલી યુવતી જોટેલે એ ત્રણ વર્ષની જ નોકરી. એ પરજો એટલે ૫૦ થી ૭૦ ટકા તો નોકરી છોડી જ દે. અને બાકાનીમાંથી ૨૦ ટકા એકાદ બાળક થાય હાં સુધી ખેંચે. તમે વિચારો. પુરુષને નોકરીમાં રાખીને આપણે કેવી મોટી જવાબદારી વેંદારી રહ્યા છીએ? એ પમારનો વધારો માણે, મોનસ માગે સંગઠિત થાય અને વળી પાછો દર વરસે પમાર વધતો જ જાય. એના કરતાં...

વાહ શેઠ! ધન્ય છે તમને... જુઓ અનિલ આદર્શવાદી યુવાન છે. તેનામાં જાવના છે. આપણે તો કામ છે. આપણું તંત્ર સરળ રીતે

મરણુ વિશે યાપુના વિચારો

રૂસિક (માંધો) દરીલાલ ગાંધીનો ૧૭ વર્ષનો પુત્ર મરણુ પમારી એ હતો, તે છઠ્ઠે પશુ કે હું તેની પાસે દોહાઈ, છતાં હું દિલ્લી ન ગયો, બા મધ. રસિક મયો. જે આંસુ સરખું ન ઢાળ્યું. હું ખાતો હતો ત્યારે તાર આવ્યો, ખાવાનું પૂરું ક્યું ને મારે કામે ચઢ્યો. મારા જીવનમાં આવા ક્રિસા બહુ બન્યા છે. મોત વિષે જે અસુક વિચારો ખાંધી રાખ્યા છે તે દઢ થતા જાય છે. મૃત્યુને બયાનક બિના તરીકે નથી જોતો. વિવાહ બયાનક હોય, મૃત્યુ કદી નહીં.

સાલે ને કંપનીને વધારે નફો મળે તેવું.....

પશુ એ પરદેશથી આવેલ માણસ સ્વતંત્ર વિચારનો છે...

તો ભલે ને રહ્યો. સાથે ઉમા પશુ છે તે? એ તો એ જ કહેશે, આ

વીંધ તમે સંભાળી લો-અને એ સંભાળી લે અટલે બસ. પછી ઉમા તો આપણા ખજવામાં જ છે ને?

અનિલ હવે વધુ સાંભળી ન શક્યો. તે સીધો ઉપર ગયો. પાછળ ભરવેલો ફેન ઉપાડ્યો.

હું તમને આટલા નીચ નહોતો બાણતો. આને તમને અને તમારી નોકરીને રામ રામ. કહી તે દાદર નીચે ઉતરતાં બરાડી ઉડ્યો:- 'કદી નહિ બને...ભારતની સ્ત્રી શક્તિને તમે કદી શિખંડી નહિ બનાવી શકો.'
—'નવાં માનવી'માંથી.

પુત્ર: બાપુજી મને વમાડવાનો એક દોલ આપોને.

પિતા: નારે, ઢોલ વગાડીને 'તું માઈ માથું' જ ખાઈ જાય ને.

પુત્ર: નહિં બાપુજી હું તો તમે સુષ ગયા હશે ત્યારે જ ઢોલ વગાડીશ.

ખીજાં પુસ્તકો

બૂદ્ધાન યજ્ઞ ૨ ૦
ત્રિયાશીની સાધના
(કીશોરલાલ મશરૂવાળાનું જીવન ૭ ૬
મળવાનું ઠેકાણું : આ સ્ત્રીસ

માથે બાંધવાની રીખન અને વેણીઓ

મખમલ, સાટીન, ટાફેટા સીક્કની, રીખન અનેક રંગ, ડીઝાઇન અને સાઈઝમાં મળશે, લગ્ન મંડપ અને મોટર શાણગારવા જરૂર્યા બંધ મળી શકશે.

બરથા માટે મખમલ, અને રેસમ તથા ફેલ્ટની ટોપીઓ કીફાયત બાવે બનાવી આપવામાં આવશે.

અંબોટે બાંધવા મખમલ, રેસમ, કોટન વિગેરેના કુલોની રંગ રંગની વેણીઓ અને અનેક પ્રકારના ક્રોચર્સ મળશે.

ઠેકાણું : માખરો હેટ્સ (ઓ.) લી.
લેડીઝ એન્ડ ચીલ્ડરન હેટ મેન્યુફેક્ચરર,
ફોન : ૨૨૦૩૮૫ પહુલે માળે,
બોક્સ ૧૦૮૫૭. માર્ટર મેન્સન્સ
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, — જોહાનીસબર્ગ.

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રૂસ્તમજી

જણાવતા આનંદ થાય છે કે તેઓ

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલએશીયા લીમીટેડ

સ્થાપના ૧૮૬૬ વિક્ટોરીયા ઓસ્ટ્રેલીયા

— ના —

પ્રતિનીધી નિમાયા છે

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલનો જાહેરાતો વિષે એ ખરી બાંધધરી છે.

વધુ વિગત માટે લખો યા મળો :

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ, — ડરબન.

બોક્સ ૪૭૬,

ટેલીગ્રામ—કેબલ "સોરાબજી"

ટેલીફોન : ૪૭૮૮૮

૪૭૪૫૩

વિવિધ વર્તમાન

આંતરરાષ્ટ્રીય સ્ત્રી દિન

માર્ચ ૮મીના આંતરરાષ્ટ્રીય સ્ત્રી દિન છે. આ દિવસે સમસ્ત દુનીયાની સ્ત્રી સંસ્થાઓને શાંતી માટે સક્રિય પગલું ભરવાની હાકલ કરવામાં આવશે. સ્ત્રીઓની આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થા તે દિવસે શાંતી માટે આજ્ઞાશે અને એમ ભોખતો વિરોધ કરશે. આ ઉપરાંત સમસ્ત નારી જાતીને અમાન હક્ક મળવા ભ્રમણ્ય એની હાકલ પણ આ દિવસે કરવામાં આવશે. આ તેમ કરી દિવસે સમસ્ત નારી જાતી ઉભવે અને સ્ત્રીઓની આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાને મદદ કરે. આ સંસ્થાની ચોથી વાર્ષિક પરીષદ વિન્સનામાં ભરાવવાની છે તે મક્કને અનેક રાષ્ટ્રો તરફથી સ્ત્રી પ્રતીનિધીઓ તેમાં હાજરી આપશે.

હરખતના વેપારીઓની સંસ્થા

મયા સ્ત્રીવારે સુરત ઠાંડુ એસોસિએશનના હોલમાં હરખતના અને પરાના છુટક વેપારીઓની એસોસિએશનની સામાન્ય સુટણી સભા ભરાઈ હતી. આમાં આ વરસ માટે નીચે પ્રમાણેના કાર્ય કરવામાં સુટણા છે. પ્રમુખ : મી. ઇ. એચ. ઇસ્માઇલ, માનદ મંત્રી : મી. વી. ગોસાઇ, ખબરનથી : શ્રી ગોવન મણી. ઝોડીટર : શ્રી એલ. બી. પટેલ, કમીટી સભ્યો : મેસર્સ. યુ. બાણા, એ. એચ. ભેદ્યમ, ડાભાવાઇ બી.આ. વી. ડી. પટેલ અને એલ. બી. પટેલ.

ટેટલાક દરાવે પાસ કરવામાં આવ્યા તેમાંથી એક દરાવ એ હતો કે; સીડી કાઉન્સીલને અરજ કરવામાં આવે કે, વોરવિક એવન્યુ પાસે જે બસ રોક છે તેને ખસેડે. કારણ એ દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે બસ રોકની અવરજવરથી એ વેપારી લતામાં ધણી અમવડા ઉભી થાય છે.

મધ્ય પુર્વમાં શાંતીનો ભંગ

લોકસભામાં બાપલ્ય કરતાં, વડા પ્રધાન શ્રી નહેરુએ જણાવ્યું હતું કે મધ્યપુર્વમાં શાંતીનો ભંગ થવાની ચીનહો દેખાય છે. ઇઝરેલમાં તાતાવરણ તંગ થતું જણાય છે. ઇઝરેલ અને સીરીયા એક મધ્ય તેથી અને ઇરાક-જોર્ડાનનાં ફેરેશનને પરીણામે હાલ ઇઝરેલ પણ અંબીર પગલું બરે. આનું પરીણામ શું આવશે એ જણાવવું મુશ્કેલ છે. ઇજીપ્ત અને સીરીયાના સંમહલુને દરિ આવકાવું છે. કોરણ કે ત્યાંના લોકોની ઇચ્છાથી જોડાણ થયું છે. આરબ ફેરેશનને પણ આપકાર મળશે જો, તે લોકોની સંમતીથી થશે તો. પણ આ બધામાં જો ગતસદીપણ સમાવણું હશે તો

પરીણામ શું આવશે, એ જણી સમજાવે એમ નથી. ટયુનીસીયાના આમડામાં ફ્રેન્ચ સરકારે મોંઝા ફેંક્યા એ ખારામાં જોલતા શ્રી નહેરુએ કહ્યું આ એક બહુજ અન્યાયી અને અમાનુષી બનાવ જણાય અને આપણા ઇતિહાસમાં જલ્લીયાનવાલા બાગના બનાવ સાથે તેની સરખામણી થઈ શકે. જે ફ્રેન્ચ સરકાર અને લોકો આવી નીતી ચાલુ રાખવાના હશે, તો આફ્રિકાના પ્રદેશમાં મહા સંકટ આવવા સંભવ છે.

ડા. ડી. એલ સ્મીટ

યુનાઇટેડ પાર્ટીના ઇસ્ટલંડની સીડીના એમ. પી. ડા. ડી. એલ. સ્મીટ આગામી સુટણીમાં ખીન હરિક સુટા પેલા અણારો કારણ કે તેની સામે મુચવાયેલા નેશનાલીસ્ટ ઉમેલ્વાર મી. જે. એ. જે. સ્વાનાપોલે નાદુરસ્ત તબીબતના કારણે તેમની ઉમેલ્વારી પાછી ખેંચી લીધી છે અને નેશનાલીસ્ટ કાઉન્સીલે તેમની જગ્યાએ ખીન કોઇને ન નીમવાનું જાહેર કર્યું છે.

ડા. સ્મીટને જન્મ સને ૧૮૮૫ના માર્ચની ૨૧મીએ સીમોર (કેપ) માં થયો હતો ૧૯૦૩ માં કેપની સીવીલ સર્વિસમાં જોડાયેલા અને એડવાન્સ-ટાઉનની મેજસ્ટ્રેટની ઓફિસમાં કામે લાગ્યા હતા. ૧૯૩૩ માં જરૂરીસના અન્ડર સેક્રેટરી થયેલા. ૧૯૩૪ માં નેટીવ એફેસના સેક્રેટરી નીમાયેલા તે ૧૯૫૨ ૧૯૪૫માં નિવૃત્ત થયા ત્યાં સુધી રહેલા. ૧૯૪૫માં સ્વ. શ્રીહ માચંલ જનરલ સમટસ સાથે યુનાઇટેડ નેશનની કોન્ફરન્સમાં ગયેલા અને ફ્રેન્ચીશીય કમીટીમાં દક્ષિણ આફ્રિકાના પ્રતિનિધિ અનેલા ૧૯૪૬માં વીટવોટર્સ ૨ન્ડ યુનીવર્સીટી તરફથી તેમને માનદ ડોક્ટરની પદવી મળેલી તેમજ લાંબ વખતની સેવા માટે તેઓ જોનારરી કન્ફરને ઝોલો પણ ધરાવે છે. આ માસમાં તેઓ ૭૩મી વર્ષ માં ઉજવશે.

ચાર પ્રતિનિધિઓની સુટણી

યુનીયનની પાર્લામેન્ટ માટે કક્કડના ચાર પ્રતિનિધિઓની સુટણી ૩૭ એપ્રિલે થશે. જેમાં ઇસ્ટર્ન કેપના એક પ્રતિનિધિ માટે પાંચ ઉમેલ્વારો બહાર પડ્યા છે જે પૈકી એ યુનાઇટેડ પક્ષના બે નેશનાલીસ્ટ અને એક સ્વતંત્ર છે. આ મતગર વિભાગ ફેલેડોનથી નાટાલની સરહદ સુધી લંબાયેલા છે જેમાં ૬૩૦૦ મતદારો છે જે પૈકી પોર્ટ એલીસા બેચમાં ૧૭૩૮, યુટનહેમમાં ૬૩૮, ઝોડાસ ડોર્પમાં ૪૫૬, ન્યોર્બમાં ૪૨૨, નાપકનામાં ૨૩૬, ઇસ્ટલંડમાં ૨૨૧, અને બાહોના નાના આમડામાં છે એન્ડી કલ્ડ એફેસ ડીપાર્ટમેન્ટની

અજબ સંસ્થા તરફથી આ સુટણી નો બહિષ્કાર કરવાની પણ હાકલ થયેલી છે.

કેટ્રોલર અને ઝોડીટર

કેટ્રોલર અને ઝોડીટર જનરલના પહાર પડેલા હેવાલ મુજબ યુનીયન સરકારે ૧૯૫૬-૫૭ના વર્ષમાં ૫.૩૫ પેનીએ રતલ પ્રમાણે ચોખાની ખરીદી કરીને વેપારીઓને ૮ પેનીએ રતલ પ્રમાણે વેચતાં ૮,૧૦,૩૫૯ પાઉંડો નફો કર્યો હતો. અત્યાર સુધીમાં ચોખાના કુળ વેપારમાં સરકારે બધા મળાને ત્રીસ લાખ પોંડની ખચત કરી છે. મયા વર્ષ માર્ચના વેચાણ માં ૮,૨૨૩ પાઉંડ નફો થયેલો અને ખાલ પદાર્થોના સરકારી વેપારમાં ૪૨૮,૮૩૭ પાઉંડો વખારો થયેલો જેથી કુળ બજારો ૨૫ લાખ પાઉંડો થયેલું પણ ખીજ બાજુ ઇજના માલ માટે અપાતી રાહતમાં સરકારને ૧૨,૫૦,૯૪૬ પોંડની નુકસાની ભોગવવી પડી હતી.

રશીયાને આજુ ઘડાકે

વોર્શીંગનથી યુનાઇટેડ સ્ટેટની એટ-મીક એનરજ કમીશને ૨૭મી ફેબ્રુઆરી એ જણાવ્યું છે કે રશીયાએ ન્યુક્લેર અખતરનો ઘડાકો કર્યો છે જેની શક્તિ દર લાખ ટન ડી-એન-ટી નેટલી મનાય છે. અમેરીકાએ વિદિત કરેલ રશીયન ઘડાકો પૈકી આ ૨૮મો

છે હાલ્ય એનાથી વખારે પણ હોવાનું સંભવે છે. રોહીયોથી જાપાનીસ વેધર જ્યુરોએ પણ આ ઘડાકાનું સમર્થન કરી જણાવ્યું છે કે રશીયાને આ સૌથી મોટો ખડાકો હોય એવ લાગે છે.

ડબ્લેલીનની કોર્ટમાં

પા. ૧૪૪ના દાવો ડબ્લેલીનના થોમસ નોલન નામના એક ૫૫ વર્ષની વયના કોન્સ્ટાબલે ત્યાંની ત્રીસ ટેરેસા કેલી નામની ૫૬ વર્ષની વયની બાઇને ૧૯૪૩માં પરણવા માટે પૂજેલું તેની મામણીને સ્વીકાર કરેલો પણ લગનનો દિવસ અલાપિ લંબાવ્યા કરવા માટે ડબ્લેલીનની કોર્ટ માં ૧૪૪ પાઉંડો દાવો મરિલો જેને ૨૬મી ફેબ્રુઆરીએ ચુકાદો આપતાં હાલ કોર્ટના જજ મી. કાહીર કાવીરે કહ્યું હતું કે આજે કેસ માંડનાર સ્ત્રી હોય કે પુરુષ તેનું કંઈ નહિ પણ નિયમ બંનેને સરખા રીતે લાગુ પડે છે જેથી દાવો મંજૂર રાખવા ઉપરાંત તેણીની પાછળ લાવાદારે ખર્ચો પૈકી ૬૪૧૧ પણ અપાવ્યા હતા.

એકલ્પી કોશ મોટો

ચુબરાતી કે ચુબરાતી ડીકશનરી. કીમત પા. ૧-૨-૧. 'Indian Opinion' P. Bag, Durban, Natal.

પ્રાર્થનાના પુસ્તકો

શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા	૫	૬
શીવ મહાપુરાણ વીધી	૨	૬
અધિક માસની કથા	૨	૧
સત્ય નારાયણની કથા	૨	૧
સોળ સોમવારની કથા	૨	૧
અર્જુન ગીતા	૧	૩
બાયબી પાઠ	૧	૩
દુર્ગા ચાલીસા	૧	૩
શ્રી લક્ષ્મી નારાયણ પાઠ	૨	૬
શીવ ચાલીસા	૧	૩
શ્રી મહાલક્ષ્મી પાઠ	૧	૩
ભક્તિ સાગર	૧	૩
શ્રી ગણપતિ પાઠ	૧	૩
શનિચરની કથા	૧	૩
ઉત્તમાન ચાલીસા	૧	૩

ઉપરના પુસ્તકોનું પોસ્ટેલ માફ છે.

★

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,
Phone: 29488.
DURBAN.

સામાજિક ખબરો

એક સ્તુત્ય પગલું

અવલોકનાર : "ચક્રધારી"

મહાં હમણાં લગ્ન, જમણુવાર અને વધી પડેલાં ખચોં એ વિષય પર 'જન્મ-દીપન ઓપિનિયન'માં ઠીકઠીક પ્રમાણમાં ચર્ચા ચાલી રહી છે. તેવે સમયે આ એક અનુભવેલો ઠાપલો સૌને ધણે જ ઉપયોગી થઈ પડશે.

લગ્નમાં જાહેર જમણુવાર કરવાથી રસોડાનો તો વ્યય થાય જ છે, પણ સાથે સાથે પૈસાનો પણ વ્યય થાય છે. એ વાત તો આપણે સૌ ઠાપ જાણીએ છીએ. તે ઓછા કરવા ધણાં પરિપત્રો-તેમજ ઠરાવો યથા છે, અને યતા રહે છે. પણ આ વસ્તુ એવી છે કે એ કામગિરી પર ન શોભે એના તો સ્વેચ્છાએ અમલ કરવો જોઈએ.

આનંદની વાત છે કે એ વિચાર તરફ શ્રીમણુચ મંડાવવા લાગ્યા છે. એક જગ્યાએ "એ થોડા દિવસ પહેલાં પુછેલું કે પૈસાદારો વધેલા પૈસાનું શું કરે છે? તો તેનો જવાબ હમણાં એક શ્રીમંતને ત્યાં જોયેલા પ્રસંગ પરથી મળી રહેશે. (અલખત, બધા જ આવું કરે છે, એમ નથી. પણ સમજીને આવું કરે એ ઇચ્છાવાળા જ છે.)

સ્પ્રીંગના શ્રી લખુભાઈ નેરામભાઈ ને ત્યાં લગ્નનો શુભ પ્રસંગ ઉજવવાયો તેમના વહેવાર શ્રી ભુપતભાઈ મીઠુભાઈ (જો'બર્ન) દ્વારા. બંને વેવાઈએ તે પ્રસંગે જાહેર જમણુવાર ન કરતાં ફક્ત ખાસ સમાજો વડિલાને જ નોતરું આપ્યું હતું. તેમણે આ નવો રાહ અપનાવ્યો. એમને સ્પ્રીંગની જનતાએ સુંદર સહકાર આપ્યો. ક્યાં જો મેં 'રિસામણુ-અનામણુ' થયા નહીં. તેજ પ્રમાણે શ્રી ભુપતભાઈએ પણ જાહેર જમણુવાર ન કરતાં અણુક સમાવહાલાને જ જમાવ્યા હતાં.

વરયાત્રા સ્પ્રીંગથી જો'બર્ન આવવાની હતી. સ્પ્રીંગના લગ્નમજ બધા જ ધરના માણુસો, પોતાને ઘેર ખાઈને, પોતાની જ કારમાં, શોભા માં અભિરૂઢિ કરવા જો'બર્ન આવ્યા હતાં. જો'બર્નમાં શ્રી ભુપતભાઈ તરફથી જનને જમાવવામાં ન હોતી આવી. રાત્રે લગ્ન થઈ ગયા પછી સુખ-શાંતી થી વિદાય થયા હતા. ન ખમાઈ, ન કશયો, ન કંકાસ!

બંને પક્ષે, નાણુનો જો'બર્ન થયો બચાવ્યો તેનો સહવ્યય નીચે

પ્રમાણે (બંને પક્ષે અલગ અલગ, સરખી રકમ) દાનોમાં આપી રૂચો છે.

પ્રાથમ ઓનિરટસ નેશનલ રીલીફ ફંડ પા. ૧૦-૧૦-૦, શ્રી નહેરુ ગુજરાતી શાળા, સ્પ્રીંગ, પા. ૧૦-૧૦-૦, શ્રી યુવક મંડળ, સ્પ્રીંગ, પા. ૫-૫-૦, શ્રી અનાતન વેદ ધર્મ સભા, સ્પ્રીંગ, પા. ૫-૫-૦, શ્રી ઠીકી વિલા મંદીર, જો'બર્ન પા. ૫-૫-૦, શ્રી ભારત ધારદા મંદિર, જો'બર્ન. પા. ૫-૫-૦, શ્રી માંધી ભારત વિલા ધમ, જો'બર્ન. પા. ૫-૫-૦, શ્રી પાટીદાર સમાજ, જો'બર્ન પા. ૫-૫-૦, શ્રી મહિલા મંડળ, જો'બર્ન. પા. ૨-૨-૦, શ્રી ગુજરાતી શાળા, રૂડીપુર્ટ, પા. ૫-૫-૦, પ્લાઈડ જેસો સીએચન, રૂડીપુર્ટ પા. ૫-૫-૦, નોત્રો શીલા હોસ્પિટલ પા. ૫-૫-૦, 'જન્મ-દીપન ઓપિનિયન' પા. ૫-૫-૦.

આમ બંને પક્ષે મળી પાઉંડ ૧૫૧-૪-૦ ની સુંદર રકમ દાન આપી છે. શ્રી લખુભાઈ તથા શ્રી ભુપતભાઈ ધનિક હોઈ, આ એક સ્તુત્ય પગલું મળ્યું છે. તેનો પ્રભાવ અને અસર અનિખમમાં ધણી જ સારી પડશે. આપણે આશા રાખીએ પ્રજુ સૌને આવી સહ-શુદ્ધિ આપે.

[નોંધ : શ્રી ચક્રધારીએ આપેલો આ હેવાલ ધન્યવાદને પાત્ર છે. પણ અમને લાગે છે કે આને પ્રસંગે નાણુની રકમ એક સમેતીને આપી તેમાંથી સમાજના ખરીબોને બહુવધા કે કેળવણુના ખીભ ઠાપ કાર્યોમાં તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવે. પ્રત્યેક લગ્ન દીઠ નાની મોટી રકમો લઈ ફંડ બેગુ થાય તો એ મોટી રકમમાંથી માનવ જાતીને ઉપયોગી સુંદર કાર્ય થાય અને સમાજનું નામ અમર થાય. નાની નાની રકમો બહુ જોઈએ તેવું કાર્ય નથી કરતી.—તંત્રી]

લગ્ન

પ્રીશીયાના ઠાંસજીભાઈ નીજાભાઈ ની પુત્રી ચિ. કમળાબેન ના શુભ લગ્ન અખાડા નિવાસી (હાલ ડેવેસ વીલી) ના ધનજીભાઈ ઠાંસજીભાઈ ના પુત્ર મોરારભાઈ સાથે તા. ૨૩-૨-૧૯૫૮ના પ્રીશીયામાં ઓરીયન્ટ હોલ માં શ્રીમાન ઉપીયાશંકર જોખાઈરના હસ્તે થયા હતા, એ શુભ પ્રસંગે દરેક વર્નાક ભાષાઓ તેમજ બહેનો હાજર

રહી નવ પરણીત દંપતીને શુભાધિશો આપવા હાજર રહ્યા હતાં, તેમજ પત્ર યા તાર ટેલીફોનથી જ શુભાધિશો પાઠવીયા છે તે બદલ દરેક ભાઈ બહેનો નો આ પત્રદારા આભાર માતું છું.

જોહાનીસખર્ના શ્રી ડાહ્યાભાઈ માવજીભાઈના પુત્ર શ્રી શાંતીલાલ ના લગ્ન તા. ૧૬-૨-૫૮ના પાટીદાર હોલ માં સ્નેહજનોની શુભેચ્છા સાથે થયા હતાં. સર્વેની સુહૃદ્યતા માટે આ પત્ર દારા તેઓ સર્વેનો આભાર માને છે.

કેપટાઈનનાં લલુભાઈ બીખાભાઈ નવસારીઆના પુત્ર શ્રી અમૃતલાલના લગ્ન જોહાનીસખર્ના શ્રી માંડાભાઈ ડાહ્યાભાઈની પુત્રી શ્રી સરસ્વતી સાથે, તા. ૨-૧-૫૮ના દિવસે સ્નેહજનોની શુભેચ્છા સાથે થયા.

સ્પ્રીંગના શ્રી લખુભાઈ નેરામભાઈ પટેલના પુત્ર શ્રી કાંતિલાલના શુભ લગ્ન જો'બર્નના શ્રી ભૂપતભાઈ મીઠુભાઈ પટેલની પુત્રી શ્રી ઉર્મીલાબેન સાથે તા. ૯-૨-૫૮ના ધણુ સાદાઈ થી અને સ્નેહજનોની શુભેચ્છા સાથે જોબન સમારંબો વખર કરવામાં આવ્યા છે.

જોહાનીસખર્ના શ્રી હવણુભાઈ બીખાભાઈ પટેલની પુત્રીઓ શ્રી કમ્બુબેનના લગ્ન પારડી નિવાસી શ્રી જવાનભાઈ બાણુભાઈના પુત્ર શ્રી રમણુલાલ સાથે અને શ્રી શાંતાબેનના લગ્ન વંકાનેર નિવાસી શ્રી. વલ્લભભાઈ રામાભાઈના પુત્ર શ્રી રણુજીભાઈ સાથે પાટીદાર હોલમાં તા. ૧૬-૨-૫૮ના યથા હતાં.

સાભ્ય સર્વિકાર

- મહિલા મંડળ, કેપટાઈન પા. ૧-૧-૦
- જે.સ. પી. નવસારીયા, કેપટાઈન પા. ૧-૧-૦
- જે.સ. ને. પટેલ, સ્પ્રીંગ પા. ૫-૫-૦
- પી. એમ. પટેલ, જોહાનીસખર્ન પા. ૫-૫-૦
- ડાહ્યાભાઈ માવજી " પા. ૧-૧-૦
- હાંસજીભાઈ નીજાભાઈ, પ્રીશીયા પા. ૧-૧-૦
- શ્રીમતી હંસાબેન દેશાઈ, ડરખન, સ્વદેશ મમતાર્થે પા. ૧-૧-૦
- ફરીર હરી, ડરખન પા. ૧-૧-૦
- આય. નથુ, જુલનાયો પા. ૧-૧-૦
- શ્રી હવણુભાઈ બીખાભાઈ જોહાનીસખર્ન પા. ૨-૨-૦
- શ્રી ચુલાખભાઈ બીખાભાઈ, લોરે-કોમાકસ પા. ૧-૧-૦

અમને બહુવધા આનંદ થાય છે કે, અમને હુદ્દિ તથા પાકીસ્તાનનો કેલોક માલ તમારી સેવામાં અર્પી શકીએ છીએ. અમારે ત્યાંથી મળતા બહોળા માલમાંથી થોડાકની યાદી નીચે આપીએ છીએ.

કેરમ ખોર્ડેસ

ઓર્ડીનરી રબર કુશીનનાં	૫ ૫ ૦
" " નીકલ કોરનર	૪ ૪ ૦
કેરમ અને ડરાફ્ટ ખોર્ડેસ સાથે રબર કુશીનના	૫ ૧૫ ૦
" " " નીકલ કોરનરના	૪ ૧૫ ૦

કુકરી અને સ્ટાઈકરના સેટ સાથે

અગર બત્તી

ગરવે ઇન્ડીયા ડીન ૧ તોલા શી. ૧૦-૬, ૩ તોલા શી. ૫-૬.
ત્રણ ગુલાબ ૧ તોલા શી. ૯-૦, ૩ તોલા શી. ૪-૬, લતા મલુખ ૪ તોલા શી. ૪-૬.

ત્રણ ન્યેતી શી. ૧-૬,

ઈન્ડીયા સ્ટીમર બેન્ડ નં. ૪૪૪ શી. ૮-૬ ડબલ, પાકીસ્તાન સ્ટીમર બેન્ડ નં. ૪૪૪ ૬-૬ ડબલ, પાકીસ્તાન સ્ટીમર બેન્ડ નં. ૧૦ ૧૬-૬ ડબલ. કેપટન શી. ૨૭-૬ ડબલ, મયસોર સુખખેક શી. ૨૪-૦ ડબલ, શેઝ શી. ૨૪-૦ ડબલ, ફરબાર શી. ૩૭-૬ ડબલ, મીલાઈ શી. ૩૭-૬.

આ ઉપરાંત બહોળા પ્રમાણમાં સાડીઓ—ગ્લાસ-પલાસ-ડીકની બંગાડીઓ, ઇન્ડીયન ફાગીના રમકડા, ગેમ, વિવિધ વસ્તુઓ, રૂડીઓ અને ઇલેક્ટ્રીક ચીજો મળશે.

એ. કે. હુસેન એન્ડ સન્સ,
૧૧૬ કવીન સ્ટ્રીટ, ફોન : ૨૭૩૪૯.
ખોર્ડેસ ૨૧૬૮, — ડરખન.

સમાચાર સંગ્રહ

યુનીયનની વસ્તી

—ક્રાંતી તરફની માનવહક્કો માટે ને શ્રેષ્ઠમાં શ્રેષ્ઠ રીતોમાં પ્રોગ્રામ કરે તેમને એક ક્ષતિ આપવાનું નહીં થયું છે. આ ક્ષતિ એક દળને ડોલરનું હશે. પ્રત્યેક સંસ્થા એક પ્રોગ્રામ મોકલી શકશે. પ્રોગ્રામ શાંતી, સ્વતંત્રતા અને અસપરસના સંબંધ તથા ઓળખ પર હોવાને બેધએ.

—નવા વર્ષે રશીયામાં દર મીનીટે ૭૫૦૦ મોપડીઓ પ્રસિદ્ધ થઈ છે. કુળ પુસ્તકો ૧,૧૦૦,૦૦૦,૦૦૦ ભાગો છે. આ પુસ્તકો ૮૫ ભાષાઓમાં પ્રસિદ્ધ થયાં હતાં.

ભારતના સમાચાર

—પશ્ચિમમાં ૨૫મી ફેબ્રુઆરીએ ટ્રેનમાંથી રફાઈટ શસ્ત્રો ઉતારતાં એકા એક ભયંકર ઘટના સાથે આખી ટ્રેન ઢીકી ગઈ હતી જેથી ૨૫ માણસો મરી ગયાં અને ૧૮ને ઇલાજ થઈ હતી.

—સૌરાષ્ટ્રમાં ગીર પ્રદેશમાં એક મોટા પાપા પર ડેરી સરકાર તરફથી શરૂ થવાની પ્રાયશીક વાતો થઈ રહી છે.

—ભારત ભોમ રકાઉટ અને મલ્ માઈડની કેપ ન્યુ દિલ્હીમાં ગયા મહિના માં મળી હતી. તે પ્રસંગે પર પ્રતિ-નીધીઓ એશીયન દેશોમાંથી આવ્યા હતાં. આ કેપનું સંચાલન યુનેસ્કો તરફથી કરવામાં આવ્યું હતું.

—હાલિ એડુનોની અદલાખદલીની ને યોજના યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ સાથે કરી છે તે અનુસાર પહેલી મેચ એપ્રિલમાં રવાના થશે. આ લોકો અમેરીકાના કાર્પોરાતો કુટુંબના ગેમાન તરીકે રહેશે. લાંબી, એક ૧૯૫૩માં ૧૨૫ યુવકોને અને ૩૭ યુવતીઓની એક મેચ આવી હતી ને લોકોએ હાલના પ્રાપ્ય ઉદ્યોગમાં મજૂર રસ લીધો હતો.

—૧૯૫૭ના વર્ષમાં પાકીસ્તાનમાં હાલિએને ૩૬ કપો છે. કારણ તેઓ પાસપોર્ટ કે વીસા વગર દેશમાં દાખલ થયા હતાં. એમ પારસભામાં પાકી-સ્તાનના વડા પ્રધાન નુને જણાવ્યું હતું.

—મહારાષ્ટ્રના પ્રભુ સોરઠીસ પક્ષે શુદ્ધાન મળવળને આપકારતાં પારસભા માં નક્કી કર્યું છે કે મહારાષ્ટ્રમાં શુદ્ધાન માંગવા નિહજે ત્યારે તેને પૂર્ણ સાચ આપવો.

—મનમથર પાસેના એક ઠાણુ પર તંબાકાર મેલ પાંચ લાખ કેન્ડલ પાવરની શક્તિ ધરાવતી દીવાદાંડીનું ઉદ્ઘાટન ભારતના જહાજ ખાતાના પ્રધાન શ્રી રાજગપ્પાદુરે પાંચમી ફેબ્રુવારી એ કર્યું હતું. આ દીવાદાંડીનો પ્રકાર ૧૮ માઈલ સુધી જઈ શકશે.

—૧૯૫૭ના ન્યુઆરીથી ઓગસ્ટ સુધીમાં સીનેમાં શીન્નોની નીકાસ

દારા ભારતને રૂ. ૭૨,૪૫ લાખ નેટલું વીદેશી હુડીયામથુ મળ્યું હતું આજ માળા દરમીયાન ભારતે રૂ. ૨૭,૮૫ દળરની કોમતની સીનેમાં શીન્નોની આયાત કરી હતી.

—અમેરીકાએ હાલમાં પાકીસ્તાનને અણુશસ્ત્રો ન આપવાનો નિર્ધાર કર્યો છે. આ શીવાય ખીલ રાષ્ટ્રો ને નારો દળમાં છે તેઓને હામડોલન ભોળ પુરા પાડવાની વાતો તે દળના અમ રાષ્ટ્રો કરે છે. આ વિશે પંડીત નહેરુએ ટીકા કરતાં જણાવ્યું હતું કે, એક હામડોલન ભોળ લઈ જતાં કુટે તો એનું પરીણામ શું આવશે એ કહી નિચારાયું છે ખરું?

—હાલમાં ટેક્સાસમાં ગીલો ૪૬૫ હતી તે વધીને ૪૯૬ થઈ છે.

શ્રી ડ્રાંસવાલ યુનાઈટેડ મોચી સોસાયટી

ઉપરોક્ત સોસાયટીની વાર્ષિક ગહેર સભા તા. ૩૦-૩-૫૮ના રમીવારે બપોરે ૩ વાગે શ્રી માંધી હોલમાં નીચે જણવેલા કામકાજ માટે મળશે. આ અમતની સભામાં રીફ તેમજ કન્ટ્રી ટાઉનમાં વસતા દરેક ગાંધિ ભાઈઓને વખતસર પધારવા ખાસ વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

- કામકાજ : (૧) મીનીટ અને મંત્રી નો રીપોર્ટ, (૨) ખાલનગીનો પિસાખ, (૩) અધિકારીઓની સુટથી, (૪) પરચુરથ.

રમણલાલ ભગુલાલ કાંદેરભાઈ ગાંડાલાલ મંત્રીએ

—યુક્ટીપીએ, કનકમ ટેક્સ રીટન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલેપરન્સ અને કનકયોરન્સ માટે મળો :

આર. વીકલ

૧૨ યાકેલી આર્હેડ, ૩૮ માઈટ રફીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માઈટ રફીટ, નેહાનીસખમ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

—કીશોરલાલ મશરૂવાળા ફૂટ સંસાર ધર્મ ૬૦ રીપ નિર્વાહ (વર્થક) ૭૦ છેલ્લો અભીનય ૯૬

મળવાનું ઠેકાણું : આ ઓશીસ Indian Opinton, Private Bag, Durban, - Natal.

૧૯૫૧ માં યુનીયનની વસ્તી ૧૭,૫૦૦,૦૦૦ ની હતી, હમણા જેલ્યા સર-કારી આંકડા મુજબ યુનીયનની વસ્તી વધીને ૧૪,૫૦૦,૦૦૦ની થઈ છે. આમાં યુનીયનની ગોરી વસ્તી ૩૦,૦૦,૦૦૦ની થઈ છે.

૧૯૫૧થી ગોરી વસ્તીનો વધારો ૭,૭૦,૦૦૦નો થયો છે. આરે આંકીકોને ૧૦,૦૦૦નો અને ક્રોનેનો ૨૫૭૦૦૦, તેમજ એશીયાટીકોનો ૪૪૧૦૦૦ નો છે.

	ગોરી	આફ્રીકન	એશીયાટીક	કલક
નેહાનીસખમ	૩૯૮૫૦૯	૫૭૬૨૦૦	૨૯૬૦૦	૪૮૦૦૦
રેપટાઉન	૨૮૬૨૦૦	૭૦૭૦૦	૬૯૦૦	૩૬૨૪૦૦
ડરબન	૫૮૧૨૦૦	૨૦૩૯૦૦	૨૨૩૨૦૦	૨૬૧૦૦
પ્રિટોરીયા	૧૮૦૨૦૦	૧૪૮૦૦૦	૭૩૦૦	૭૯૦૦
પોર્ટ એલિઝાબેથ	૬૭૯૦૦	૬૦૫૦૦	૫૩૦૦	૫૪૨૦૦
જર્મીસ્ટન	૬૭૩૦૦	૧૧૩૬૦૦	૨૬૦૦	૩૨૦૦
વિરનીર્ગીમ	૬૦૧૦૦	૧૫૩૨૦૦	૧૩૦૦	૧૪૦૦
સ્પ્રીંગ્સ	૪૦૫૦૦	૮૭૯૦૦	૧૪૦૦	૧૪૦૦
બેનોની	૪૬૧૦૦	૬૦૬૦૦	૨૨૦૦	૫૨૦૦
બ્લુમફીલ્ડ	૬૫૦૦	૭૬૬૦૦	—	૬૦૦૦
ક્રમટલંડન	૪૯૪૦૦	૫૦૧૦૦	૨૦૦૦	૬૭૦૦
પ્રિટર બેરીટલખમ	૩૮૪૦૦	૨૬૨૦૦	૨૨૧૦૦	૩૮૦૦
કીમ્બલ્ડો	૨૩૫૦૦	૨૬૧૦૦	૧૪૦૦	૧૮૮૦૦

તમે 'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન'ના આહક છે? જો ન હોવ તો શા માટે નહીં?

જીવનમાધુરી
તંત્રીઓ
મોહનલાલ મહેતા-સોપાન
લાલુબેન મહેતા
જીવનમાં સર્વોદય, માંગલ્ય ને માધુર્યની ભાવના પ્રેરતા આ માસિકમાં ગુજરાતના ખ્યાતનામ લેખકો, ચિંતકો, અને સમાજ સેવકો નિયમિત લખે છે.
આ માસિકમાં ૧૬૦ થી ૨૦૦ પાનાનું વાંચન આપવામાં આવે છે, અને વર્ષમાં ત્રણ વિશિષ્ટ અંકો આપવામાં આવે છે.
આ માસિકનો કોઈ પણ અંક એવી ખાતરી આપશે કે ગુજરાતી ભાષાનું આ એક ઉત્તમોત્તમ અને કુટુંબના સર્વ સભ્યોને પ્રિય થઈ પડે એવું સમૃદ્ધ માસિક છે.
કુલ નકલ દેશમાં ૬૫ ન. ગે.
વિદેશમાં રૂ. ૧-૪.
વાર્ષિક લવાજમ : દેશમાં રૂ. ૭-૫૦.
વિદેશમાં રૂ. ૧૫-૦.
જીવનમાધુરી
ગુલબહાર, બેરેક રોડ,
મુંબઈ ૧.